

Διαδρομές

ΤΕΥΧΟΣ Α΄

ΜΑΡΤΙΟΣ 2022

2^ο ΠΡΟΤΥΠΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Το περιοδικό αυτό σχεδιάστηκε σαν ένα ελεύθερο βήμα όπου οι μαθητές θα εκφράζουν τη δημιουργικότητά τους, με βάση καταρχήν ερεθίσματα από το μάθημα της λογοτεχνίας στο σχολείο, ή και γενικότερες εμπειρίες τους από αυτήν και προσωπικές τους αναζητήσεις, αλλά και προβληματισμούς για ποικίλα θέματα.

Εμπεριέχει την πεποίθηση, ή την ελπίδα, ότι το σχολείο και η επαφή με σημαντικά λογοτεχνικά παραδείγματα μπορούν να λειτουργήσουν ως φορέας ή να ενισχύσουν την αγάπη τους για τη λογοτεχνία και τις έμφυτες δημιουργικές τους ικανότητες.

Ευελπιστεί ακόμα πως θα δώσει παραπέρα ερεθίσματα για τη λογοτεχνία και την τέχνη, και θα αποτελέσει τροφή για σκέψη για τα ίδια τα παιδιά που συμμετέχουν στη δημιουργία του ή και σε όσα παιδιά το διαβάσουν.

Ελπίζουμε πως το πρώτο αυτό τεύχος θα αποτελέσει τη βάση για ακόμα καλύτερες προσπάθειες στο μέλλον.

Στο πρώτο τεύχος συμμετέχουν μαθητές των τμημάτων Β4 και Α1.

Ξένη Σκαρτσή

Μαθητές που συμμετέχουν στο τεύχος:

B4

Εμμανουέλλα Μαστοράκη, Δημήτρης Μενούνος, Λία Μεσχοράτζε, Πηνελόπη Μπακογιάννη, Παναγιώτα Μπάρδη, Άννα Μαρία Νάτση, Δανάη Νίκα, Αργυρή Νικολοπούλου, Δάειρα Νικολοπούλου, Δέσποινα Ντζακώστα, Θοδωρής Ξανθόπουλος, Θάλεια Ξούρια

A1

Αλκμήνη Αμπαζή, Τηλέμαχος Αραμπατζής, Κωνσταντίνος Αργυρόπουλος, Χρήστος Αργυρόπουλος, Αναστάσης Αρσενιάδης, Μενέλαος Βαλαβάνης, Δάφνη Βαμβακά, Χρήστος Βαρβερόπουλος, Θανάσης Βαρδούλιας, Μαριτίνα Βασιλάκου, Γιώργος Βενιζέλος, Γεωργία Βερβάτη, Νικήτας Βερύκιος, Στυλιανή Βόσσου, Νικόλας Βουτσινάς, Αναστασία Γαλάνη, Απόστολος Γεωργιόπουλος, Δημήτρης Γεωργίου, Μελίνα Γεωργοπούλου, Άννα Γιαννοπούλου

Επιμέλεια Ύλης: Ξένη Σκαρτσή

Καλλιτεχνική επιμέλεια – σελιδοποίηση: Μαρία Κονταξή

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το διαχρονικό πρότυπο του ήρωα

Τα χαρακτηριστικά του ήρωα

Εικαστικές αναπαραστάσεις του αρχέτυπου του ήρωα

Η εικαστική αποτύπωση του ήρωα στο ζωγραφικό έργο του Νίκου
Εγγονόπουλου

Ιστορίες με ήρωες

Ποιήματα με τον τρόπο των ...χαϊκού και χάιγκα

Ποιήματα

Σύννεφα λέξεων

Λογοτεχνικά αποσπάσματα

Προτάσεις ανάγνωσης

Συνεντεύξεις

Σταυρόλεξο με σχήματα λόγου

Το διαχρονικό πρότυπο του ήρωα

Πηνελόπη Μπακογιάννη. Ήρωας

Ο Joseph Campbell υποστήριξε τη βάσιμη άποψη πως όλες οι ηρωικές ιστορίες, ακολουθώντας ένα μυθικό/παραμυθολογικό πρότυπο, αναπαράγουν στην ουσία την ίδια ιστορία, είναι στην πραγματικότητα ένας «μονόμυθος». Παρόμοιες απόψεις διατυπώνει και ο Vladimir Propp, με την ανάλυση των παραμυθιών με βάση μια σταθερή δομή από 31 πιθανές «λειτουργίες», δηλαδή δράσεις των βασικών προσώπων. Προσωπική μου άποψη είναι πως σε όλες τις ηρωικές ιστορίες οποιασδήποτε μορφής, παλιές και σύγχρονες, ο ήρωας έχει σταθερά βιογραφικά στοιχεία, όπως αναδεικνύεται και στις αναλύσεις του Campbell και του Propp, και σταθερά χαρακτηριστικά ως προσωπικότητα, αυτά που όλοι/ες έχουμε γνωρίσει από τους μύθους και τα παραμύθια. Επάνω σε αυτό τον βασικό μυθικό-αρχετυπικό «καμβά» που έχει αποδείξει την αξία του στο πέρασμα των χρόνων, γράφονται και πολύ γνωστές ηρωικές ιστορίες και «αφηγήσεις» κάθε είδους, στην επιστημονική και τη φανταστική λογοτεχνία, την αστυνομική αλλά και την εφηβική λογοτεχνία που έχει τόση επιτυχία στους εφήβους, όπως φαίνεται και από τα οικεία αναγνώσματά τους. Χρησιμοποιούνται επίσης για τη δημιουργία προτύπων και συμπεριφορών κάθε είδους, μέσω των ποικίλων μορφών διαφήμισης ή και προπαγάνδας.

Πώς αναγνωρίζω έναν ήρωα;

- Πρώτα πρώτα, είναι γενναίος, και
- κάνει κατορθώματα, κάθε είδους, για να αποδείξει την αξία του, παλεύει με άγρια θηρία/ υπερφυσικούς αντιπάλους κ.λπ και, οπωσδήποτε,
- είναι ανώτερος από τον κοινό θνητό
- Τη γέννησή του συνοδεύουν θαυματουργά σημάδια/ έχει ασυνήθιστη καταγωγή/ έχει μόνο ένα (θνητό) γονιό
- Μεγαλώνει με υπερφυσική γρηγοράδα και
- Αποδεικνύει τη γενναιότητα του/την εξυπνάδα/τα χαρίσματά του από παιδί
- Είναι νέος
- Έχει ξεχωριστή ομορφιά
- Είναι μεγάλος, γιγαντιαίος (ακόμα και «κοσμάνθρωπος») – ή, αντίθετα, πιο μικροκαμωμένος από τους υπόλοιπους
- Έχει υπερφυσική δύναμη/δυνάμεις κάθε λογής (στην πάλη, σ το τρέξιμο, στο φαγητό, κλπ. κλπ.!).
- Αλλά και ξεχωριστή εξυπνάδα
- Είναι ηθικός, πάντοτε καλός. Κακός ήρωας δεν υπάρχει!
- Είναι μοναχικός
- Είναι οξύθυμος
- Είναι ελεύθερος, αγωνίζεται για την ελευθερία, ξεπερνάει τους φόβους του
- Αγωνίζεται για την τιμή του
- Δρα προς όφελος της κοινωνίας, είναι σωτήρας – θυσιάζεται για τους άλλους
- «Εισέρχεται»-περνάει σε άγνωστους, επικίνδυνους κόσμους – αποδέχεται προκλήσεις να αντιμετωπίσει άγνωστες/ πρωτόγνωρες/ τρομακτικές καταστάσεις και εμπειρίες
- Φεύγει/ Ταξιδεύει μακριά απ' το σπίτι του, πολλές φορές στην άκρη του κόσμου, για να βρει ένα θησαυρό, την αγαπημένη του ή έναν παράδεισο
- Συγκρούεται με τις δυνάμεις του κακού, έχει ισχυρούς ανταγωνιστές
- Έχει (μαγικό/ούς) βοηθό/ούς, αλλά
- και μαγικά αντικείμενα που τον βοηθούν να κάνει κατορθώματα
- Ξεπερνάει τα όρια/ Διαπράττει «ύβριν»
- Πεθαίνει νέος
- Πεθαίνει με ενέδρα/ δόλο
- Έχει φήμη, και
- Είναι πρότυπο για όλους τους ανθρώπους
- Δεν έχει συγκεκριμένα φυσιογνωμικά χαρακτηριστικά, γιατί,
- μπορεί να είναι ο καθένας/μία από μας!

Εικαστικές αναπαραστάσεις του αρχέτυπου του ήρωα από μαθητές

Η εικαστική αναπαράσταση ηρώων/ ηρωίδων αποτελεί μια βιωματική αντανάκλαση σε πρωτότυπα εικαστικά δοκίμια της ερευνητικής προσέγγισης του αρχέτυπου του ήρωα στο μάθημα της ΝΕ Λογοτεχνίας και της ΑΕ Γραμματείας. Τα παιδιά πειραματίστηκαν με τη μορφή των ηρώων του '21, συνδέοντας σε αυτές σύγχρονους αισθητικούς και εμπειρικούς τους προβληματισμούς, με την καθοδήγηση του καθηγητή τους των Εικαστικών Φοίβου Σοφικίτη.

Δανάη Νίκα

Θοδωρής Ξανθόπουλος

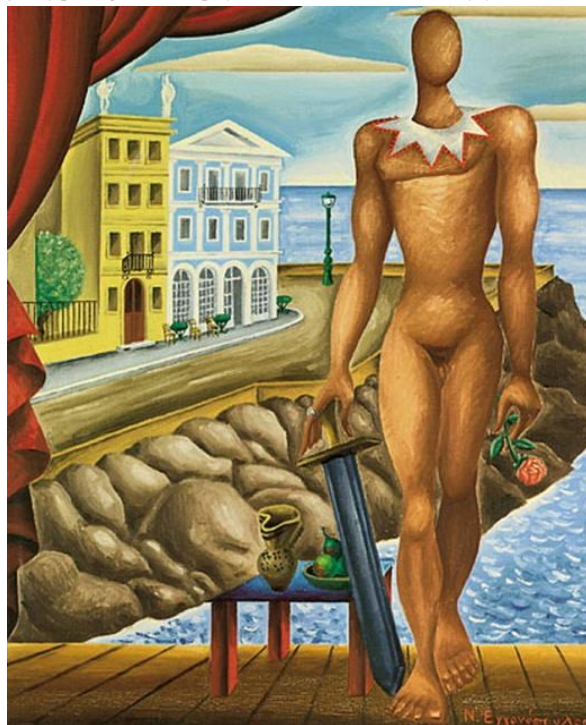

Άννα Μαρία Νάτση

Λία Μεσχοράτζε. Η Μ. Μαυρογένους και η Μπουμπουλίνα σαν anime

**Η εικαστική αποτύπωση του ήρωα
στο ζωγραφικό έργο του Νίκου Εγγονόπουλου**

Νίκος Εγγονόπουλος, Ποιητής στον Πειραιά

Ο πίνακας δείχνει έναν ολόγυμνο άντρα που στέκεται ξυπόλυτος πάνω σε μια ξύλινη εξέδρα, η οποία θυμίζει θεατρική σκηνή γιατί στο πλάι του έργου υπάρχει μια κόκκινη κουρτίνα όπως αυτές που έχουν συνήθως οι αυλαίες στα θέατρα. Το μόνο που φοράει ο άντρας είναι ένα κόσμημα στο λαιμό που θυμίζει αστέρι. Στα χέρια του κρατάει ένα σπαθί και ένα τριαντάφυλλο. Πίσω από τον άντρα φαίνεται ένα όμορφο τοπίο του Πειραιά, με σπίτια πάνω σε ένα δρόμο δίπλα στη θάλασσα, από την οποία τον χωρίζουν βράχια.

Το πρώτο πράγμα που ελκύει το ενδιαφέρον στον πίνακα είναι η κόκκινη κουρτίνα στα αριστερά και το ξύλινο πάτωμα. Θυμίζοντας σκηνή θεάτρου με το σκηνικό όπου στέκεται ο άντρας στον πίνακα, ο ποιητής θέλει να μας πει πως η ζωή είναι μια παράσταση. Ο άντρας μάλλον παίζει στην παράσταση και κρατάει ένα σπαθί και ένα λουλούδι, όπως η μορφή στον πίνακα του Εγγονόπουλου *Μπολιβάρ*. Έχει πολύ μεγάλο μέγεθος σε σχέση με τα κτήρια και φαίνεται πως έχει παγώσει στην κίνησή του. Το ότι μοιάζει με άγαλμα συμβολίζει την αθανασία. Αυτό τονίζεται περισσότερο γιατί το περιλαίμιο που φοράει είναι σαν τις ακτίνες του ήλιου και από τη μέση και πάνω φαίνεται σαν να βρίσκεται στα σύννεφα. Το δαχτυλίδι που φοράει είναι το ίδιο με αυτό που φοράει ο Εγγονόπουλος στην αυτοπροσωπογραφία του, και λογικά είναι ο ίδιος στην εικόνα. Τέλος, η θάλασσα από πίσω, συμβολίζει το γεγονός πως ο ήρωας πάντα ταξιδεύει.

Πηνελόπη Μπακογιάννη

Ο γυμνός άντρας συμβολίζει τον ποιητή που είναι απελευθερωμένος και δεν φοβάται να εκφραστεί ελεύθερα στα ποιήματά του. Από τη στάση του σώματός του βλέπουμε ότι είναι πάντα έτοιμος με το όπλο στο χέρι, το σπαθί, να πολεμήσει για την ειρήνη και την ελευθερία την οποία συμβολίζει το τριαντάφυλλο που κρατάει στο χέρι.

Το ότι το πρόσωπο δεν έχει χαρακτηριστικά, θέλει να δείξει ότι ο καθένας από μας θα μπορούσε να είναι στη θέση αυτού του προσώπου. Τέλος, με το όμορφο τοπίο του Πειραιά ο ποιητής θέλει να τονίσει την ομορφιά της χώρας μας και τα βασικά στοιχεία της, που είναι η γαλάζια θάλασσα, τα νεοκλασικά σπίτια και τα βράχια που είναι κομμάτι του ελληνικού τοπίου.

Δημήτρης Μενούνος

Νίκος Εγγονόπουλος, Σιμόν Μπολίβαρ

Ο πίνακας έχει πολλά κοινά στοιχεία με το ποίημα του Εγγονόπουλου *Μπολιβάρ*. Αρχικά ο άνδρας στην εικόνα φοράει πολύ περιποιημένα και πλούσια ρούχα, που αντικατοπτρίζουν τον εσωτερικό του κόσμο. Κρατάει ένα λουλούδι στο χέρι του που συμβολίζει την αγνή ψυχή του

και κάνει αντίθεση με το σπαθί που κρατάει στο δεξί του χέρι, που δείχνει τη γενναιότητά του και πως είναι ήρωας. Η φύση γύρω του έχει μάτια και αυτό μας δείχνει πως ο Μπολιβάρ είχε φήμη, όλοι τον ήξεραν και τον παρακολουθούσαν, και επίσης πως η φύση είναι ζωντανή. Κάτω αριστερά στον πίνακα βλέπουμε άλογα που δύσκολα διακρίνονται. Αυτό μας δείχνει πόσο μεγαλόσωμος, δηλαδή πόσο σπουδαίος ήταν ο Μπολιβάρ. Τέλος, πίσω του βλέπουμε ένα ηφαίστειο, που συμβολικά θέλει να μας πει πως ο πρωταγωνιστής ήταν ο δαυλός που έβαλε φωτιά. Δηλαδή ξεκίνησε την επανάσταση σε όλη τη λατινική Αμερική.

Πηνελόπη Μπακογιάννη

Νίκος Εγγονόπουλος. Αυτοπροσωπογραφία

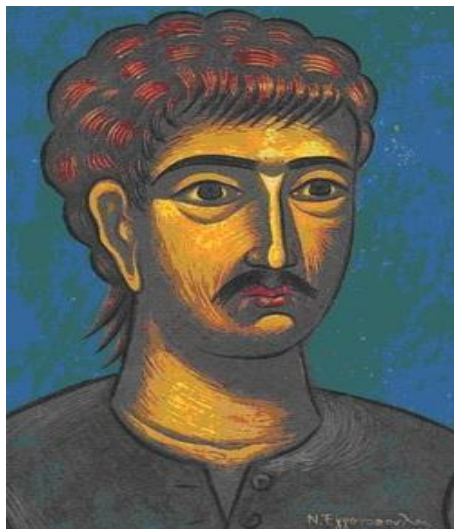
Ιστορίες με ήρωες

Τα παιδιά αξιοποιούν τα χαρακτηριστικά των μυθικών ηρώων στην ανάλυση της προσωπικότητας λογοτεχνικών ηρώων. Επίσης στην παρουσίαση μιας σύγχρονης νεαρής ηρωίδας, και στην πρωτότυπη βιογράφιση ενός προσώπου-έκπληξη από το οικείο περιβάλλον τους. Τέλος, στη συγγραφή μιας ιστορίας με μια φανταστική ηρωίδα.

Λογοτεχνικοί ήρωες/ ηρωίδες

Ο Βασίλης ο Αρβανίτης από το ομώνυμο βιβλίο του Στράτη Μυριβήλη (α΄ έκδοση 1943)

Δέσποινα Ντζακώστα, Δημήτρης Μενούκος

Στην ανάλυση του ήρωα του Μυριβήλη τα παιδιά εντοπίζουν, αρκετά συστηματικά, τα ηρωικά χαρακτηριστικά του Βασίλη του Αρβανίτη, που συνοψίζει μνείες των παιδικών χρόνων και της χαμένης, γενέθλιας πατρίδας, και, κατά προσωπική μου άποψη αναπαράγει, αρκετά συνειδητά, χαρακτηριστικά των ομηρικών ηρώων.

Ο Βασίλης ο Αρβανίτης ήταν ένας άνθρωπος πολύ γενναίος. Διαβάζοντας το βιβλίο διακρίνουμε πράξεις ηρωισμού αλλά και στιγμές που αντιδράει παρορμητικά και απερίσκεπτα.

Έχουμε μάθει ότι οι ήρωες εμφανίζουν τις υπερφυσικές τους ικανότητες από μικρή ηλικία και έτσι ακριβώς έγινε και με το Βασίλη Αρβανίτη, ο οποίος έδειξε την ανδρεία του σκοτώνοντας ένα φίδι όταν ήταν ακόμη παιδί, όπως ο Ηρακλής που κατάφερε να σκοτώσει ένα τεράστιο φίδι όταν ήταν ακόμα μωρό στην κούνια.

Ήταν επίσης ηγέτης και πρωτοπαλικάρο του χωριού όπως ο Αχιλλέας στην Ιλιάδα, και δε διστάζει ακόμα και σε μικρή ηλικία να αναμετρηθεί με το Ζαχαριά, τον καλύτερο πολεμιστή του χωριού. Η τόλμη του αυτή όμως θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και ως απερισκεψία και άγνοια κινδύνου γιατί ο Ζαχαριάς θα μπορούσε να τον είχε σκοτώσει. Έχει όμως και χαρακτηριστικά ηγέτη που αγωνίζεται για το κοινό καλό και πολεμάει το άδικο, όπως όταν παρεμβαίνει στο περιστατικό με τον Ζαφείρη για να τον σώσει από την αγριότητα του κρεοπώλη. Ο Βασίλης ο Αρβανίτης αγωνίζεται και για το κοινό καλό αφού σώζει το αγόρι από μια τυραννική συμπεριφορά αλλά ταυτόχρονα εξασφαλίζει από τον κρεοπώλη και το κρέας για το γλέντι της γιορτής του Δεκαπενταύγουστου.

Μέσα στο βιβλίο διαβάζουμε ότι ο Βασίλης σκοτώνει τον Τούρκο αστυνομικό, όχι από εκδίκηση για το θάνατο του Ζαχαριά όπως όλοι νομίζουν, αλλά γιατί δεν πρόλαβε να τον σκοτώσει ο ίδιος όταν τον πρόσβαλε και να εκπληρώσει την υπόσχεση που είχε δώσει. Σε αυτό το σημείο βλέπουμε για ακόμα μία φορά ομοιότητες στη συμπεριφορά του με τον Αχιλλέα. Και οι δύο διαπράττουν ύβριν προς τους νεκρούς. Ο Αχιλλέας δένει το νεκρό Έκτορα στο άλογό του και τον σέρνει σε όλο το πεδίο της μάχης μπροστά σε Αχαιοούς και Τρώες. Ο Βασίλης από την άλλη τρώει ένα αχλάδι και πετάει το κοτσάνι και τα απομεινάρια του πάνω στο νεκρό σώμα του Τούρκου, που μόλις έχει σκοτώσει.

Όπως όλοι οι ομηρικοί ήρωες, ο Οδυσσέας, ο Αχιλλέας, ο Αγαμέμνωνας, έτσι και ο Βασίλης μετά το συγκεκριμένο περιστατικό αναγκάζεται να φύγει από τον τόπο του για να συνεχίσει τα κατορθώματά του σε άλλους τόπους και να γυρίσει πίσω στην πατρίδα του δοξασμένος και ήρωας.

Ο Βασίλης, όπως και οι περισσότεροι ήρωες, δεν πολεμάει μόνο για την πατρίδα του αλλά κυρίως για προσωπικό του όφελος, όπως φήμη, λάφυρα και δόξα, ακόμα ένα χαρακτηριστικό που μας θυμίζει τον Αχιλλέα όταν πολεμούσε στον Τρωικό πόλεμο. Είναι επίσης το πρώτο παλικάρι του χωριού και ο πιο ξεχωριστός. Οι ιστορίες του εξιστορούνται παντού και όλοι ξέρουν για αυτόν και τα κατορθώματά του, γιατί όπως ξέρουμε ήρωας χωρίς φήμη δεν υπάρχει. Ο θάνατός του επίσης είναι μαρτυρικός, όπως του Αχιλλέα. Ο Βασίλης πεθαίνει νέος όπως και οι περισσότεροι ήρωες και ο θρήνος των δίδυμων φιλενάδων του που μοιλορογούν τραβώντας τα μαλλιά τους και κραυγάζουν από πόνο, μας θυμίζουν τον πολυήμερο θρήνο για το θάνατο του Έκτορα.

Ο Βασίλης ο Αρβανίτης ακούει μουσική, χορεύει και τραγουδάει μαζί με τα παλικάρια. Έτσι περνούσε τον ελεύθερο του χρόνο, κάτι που μας θυμίζει έντονα τον Απόλλωνα, το θεό της μουσικής και της μαντείας. Είναι ο απόλυτος εκπρόσωπος της ελληνικής λεβεντιάς και αντρείας και δε σταματά να χορεύει ακόμα και όταν όλοι έχουν κουραστεί, δείχνοντας τις αντοχές του και την παλικαριά του σε σχέση με τους υπόλοιπους. Μπορούσε ο ίδιος να στήσει γλέντι από το τίποτα και να παρασύρει τον κόσμο που τον ακολουθούσε.

Όμως το τέλος του Βασίλη Αρβανίτη δεν θα είναι ένδοξο, αφού για ακόμα μια φορά διαπράττει ύβρη προς το Θεό σταματώντας την περιφορά του επιτάφιου στο χωριό και προστάζοντας τον παπά να γυρίσει πίσω στην εκκλησία, θεωρώντας ότι αυτός μπορεί να προστάξει τους πάντες, ακόμα και το Θεό. Ο Βασίλης όμως τιμωρήθηκε χάνοντας τη ζωή του με άδοξο τρόπο, παραπατώντας μεθυσμένος σε ένα χαντάκι και ύστερα δίνοντας ο ίδιος τέλος στη ζωή του και μη μπορώντας να αντέξει τη ντροπή. Οι περισσότεροι ομηρικοί ήρωες τουλάχιστον μια φορά στη ζωή τους διαπράττουν ύβρη. Ίσως το πιο έντονο παράδειγμα που μας έρχεται στο μυαλό είναι η ύβρις του Οδυσσέα στο νησί των Κυκλώπων, όπου τραυμάτισε τον Πολύφημο και περιφρόνησε το θεό Ποσειδώνα. Ο Οδυσσέας επίσης τιμωρήθηκε σκληρά και βασανίστηκε 10 χρόνια στη θάλασσα μη μπορώντας να γυρίσει στην πατρίδα του.

Ο Βασίλης ο Αρβανίτης είναι ένας πολύπλοκος χαρακτήρας με πολλά ηρωικά χαρακτηριστικά, ένας χαρακτήρας που από την αρχή φαίνεται ιδιαίτερος και σε κάποια σημεία υπερβολικός, όπως αρμόζει σε όλους τους ήρωες που διαφέρουν από τους κοινούς θνητούς. Η λεβεντιά του, η τόλμη του και η ανδρεία του θα τον οδηγήσουν όμως στην παραφροσύνη και τέλος στο θάνατο.

Δέσποινα Ντζακώστα

Το πρώτο χαρακτηριστικό του Βασίλη του Αρβανίτη, το οποίο φαίνεται από πολλές περιγραφές στο βιβλίο, ήταν η ομορφιά και η κορμοστασιά του και συγκεκριμένα ο συγγραφέας τον περιγράφει σαν ένα νέο ξανθό παλικάρο, λεβεντόπαιδο, σαν τον πιο όμορφο ασίκη, γεροδεμένο και λυγρό σαν κυπαρίσσι, μεγάλο και ψηλό με φαρδιούς ώμους και η όψη του ήταν σαν να έβγαζε χρυσή φλόγα που φωτίζε όλη την πλάση. Για την ομορφιά τους ξεχώριζαν πολλοί μυθικοί και άλλοι ήρωες, όπως ο ο Τάκη- Πλούμας, ο Μπολιβάρ και ο Διγενής. Συγκεκριμένα ο Διγενής είχε γοητευτικό πρόσωπο, κομψό παράστημα με τέλειες αναλογίες και έλαμπε σαν ήλιος, ο Μπολιβάρ ήταν όμορφος και ευγενής σαν λουλούδι ενώ ο Τάκης Πλούμας ήταν πρώτος στην ομορφιά και στην ορμή και αστραποβολούσε καβάλα στο άλογό του.

Επίσης η αναλυτική περιγραφή της φορεσιάς του Βασίλη Αρβανίτη με τις καδένες, τα ασημικά, τα πλουμίδια, τα φλουριά και τα όπλα του, μας θυμίζει τις περιγραφές της φορεσιάς του Διγενή που ήταν γεμάτη με πολύτιμες πέτρες, μαργαριτάρια και χρυσά κεντήματα, την πλούσια στολή του Μπολιβάρ με τα χρυσά, τις επωμίδες και το ντουφέκι του και την εντυπωσιακή φορεσιά του Τάκη Πλούμα φορτωμένη και αυτή με πολλά στολίδια, κοσμήματα και τα όπλα του.

Κάποια άλλα χαρακτηριστικά του Βασίλη Αρβανίτη ήταν η παλικαριά του, η γενναιότητά του, ότι ήταν ατρόμητος και είχε μεγάλη φήμη για τα κατορθώματά του, αφού κατάφερε να σκοτώσει το φίδι που ήταν το στοιχείο της οικογένειάς του συγγραφέα, σκότωσε τον Τούρκο Σαμπρή που όλοι φοβόντουσαν και τα έβαλε με τον Ζαχαριά που κανείς δεν τολμούσε να αναμετρηθεί μαζί του, παρότι ήταν τόσο μικρός σε ηλικία. Τα χαρακτηριστικά αυτά μας θυμίζουν και πολλούς άλλους ήρωες από την μυθολογία, όπως τον Ηρακλή και τον Οδυσσέα που τα έβαλαν με μυθικά πλάσματα, τον Αχιλλέα που πολέμησε τους Τρώες με τόλμη αλλά τα έβαλε και με τον Αγαμέμνονα που ήταν ανώτερός του, από την λογοτεχνία τον

Μπολιβάρ, τον Διγενή Ακρίτα, τον Τάκη Πλούμα, αλλά και πολλούς ήρωες της ελληνικής επανάστασης του 1821, όπως τον Κολοκοτρώνη, τον Αθανάσιο Διάκο που με αντρεία και τόλμη πολέμησαν τους Τούρκους.

Ο Βασίλης ο Αρβανίτης ήταν παρορμητικός, οξύθυμος σαν αγρίμι, εκδικητικός και έδινε μεγάλη σημασία στην τιμή του. Αυτό το βλέπουμε στο σημείο που θύμωσε όταν ο πατέρας του του μίλησε υποτιμητικά, και τότε παρασύρθηκε από το συναίσθημα της οργής του και έφτασε στο σημείο να τον πυροβολήσει, ενώ εξοργίστηκε και όταν του μίλησε υποτιμητικά και ο Ζαχαριάς και ορκίστηκε εκδίκηση. Αυτό το στοιχείο του χαρακτήρα του μας θυμίζει τον Αχιλλέα που έδινε μεγάλη σημασία στην τιμή του και γι' αυτό όταν ο Αγαμέμνονας τον ατίμασε παίρνοντας το τιμητικό του δώρο την Βρυσίδα, θέλησε να πάρει εκδίκηση γιατί με αυτόν τον τρόπο θα κέρδιζε πίσω την χαμένη τιμή του.

Επίσης, ο Αρβανίτης ήταν και καλοσυνάτος και αυτό το καταλαβαίνουμε απ' το σημείο όπου έσωσε ένα ορφανό παιδί απ' τα χέρια ενός κακού χασάπη που το είχε δούλο. Αυτό θυμίζει τον Μπολιβάρ, που στο ποίημα στο οποίο αναφέρεται ο ποιητής περιγράφει πόσο καλόκαρδος ήτανε και συγκεκριμένα λέει «η χέρα του είτανε μεγάλη σαν την καρδιά του».

Τέλος ο συγγραφέας, σε ένα σημείο του βιβλίου παρομοιάζει την καταγάλανη θάλασσα της πατρίδας μας με τα μάτια του Βασίλη Αρβανίτη, το φως του ήλιου που φωτίζει τα βράχια και την ελληνική γη με τα ξανθά μαλλιά του. Αυτή η παρομοίωση του Αρβανίτη με την ομορφιά της Ελλάδας μας θυμίζει την περιγραφή που έκανε ο Εγγνόπουλος για τον Μπολιβάρ που του έδινε τα χαρακτηριστικά μιας ολόκληρης χώρας, όπως για παράδειγμα έγραφε ότι ποτάμια πήγαζαν από τα μάτια του και τα ψηλά βουνά είχαν ρίζες στο στέρνο του.

Η νουβέλα μας θυμίζει σε πολλά σημεία διάφορα μυθικά επεισόδια, όπως για παράδειγμα το σημείο όπου ο Αρβανίτης σκοτώνει το φίδι που στοίχειωνε τα όνειρά του, μας θυμίζει το επεισόδιο του Ηρακλή που σκότωσε την Λερναία Ύδρα, τον Διγενή Ακρίτα που σκότωνε άγρια θηρία και τον Αϊ Γιώργη που σκότωσε έναν δράκο.

Επίσης το σημείο στο οποίο ο Ζαχαριάς έθιξε την τιμή του Αρβανίτη και αυτός ορκίστηκε εκδίκηση, μας θυμίζει το μυθικό επεισόδιο από την Ιλιάδα, όταν στη διαμάχη του Αχιλλέα και του Αγαμέμνονα ο Αχιλλέας ορκίστηκε να πάρει εκδίκηση επειδή εκείνος του πήρε το τιμητικό του δώρο και γι' αυτό ζήτησε την βοήθεια της μητέρας του για να πείσει τον Δία να βοηθήσει τους Τρώες να κερδίσουν την μάχη, ώστε να καταλάβουν την αξία του.

Το σημείο στο οποίο ο Γιούταφος, ο Χασάπης, εξοργίστηκε με την απειλή που του έκανε ο Αρβανίτης και ο Βασίλης του πέταξε ένα σκαμνί στο κεφάλι, μας θυμίζει το μυθικό επεισόδιο της Οδύσσειας, όπου ο Οδυσσέας μεταμφιεσμένος σε ζητιάνο προκάλεσε τον Ευρύμαχο, τον μνηστήρα, να παραβγεί σε οποιαδήποτε δουλειά, κι εκείνος του πέταξε ένα σκαμνί, αλλά με την διαφορά ότι δεν τον πέτυχε.

Τέλος, ένα ακόμα σημείο που μας θυμίζει ένα μυθικό επεισόδιο ήταν αυτό όπου ο Αρβανίτης έκανε ένα μεγάλο πήδημα πάνω απ' τη στέρνα της Καρύνης, που θύμιζε πέταμα αετού, και μας θυμίζει τον μυθικό Διγενή που διασκεύριζε τα όρη και πηδούσε τις κορφές των βουνών.

Δημήτρης Μενούνος

Θάλεια Ξούρια

Η Lyra από το βιβλίο του Philipp Pullman *Το αστέρι του βορρά* (μτφρ. Κώστια Κοντολέων, εκδ. Ψυχογιός 2007)

Το βιβλίο του Philip Pullman εκτυλίσσεται σε πολλούς διαφορετικούς κόσμους και έχει διάφορους χαρακτήρες, όλοι διαφορετικοί μεταξύ τους. Ο πρώτος κόσμος, ο κόσμος της δωδεκάχρονης πρωταγωνίστριας Lyra, είναι παρόμοιος με τον δικό μας, μόνο που η ψυχή του κάθε ανθρώπου είναι ενσαρκωμένη στη μορφή ζώου. Τους daemons. Έπειτα υπάρχει ο δικός μας κόσμος, και ο συγγραφέας μας αναφέρει την ύπαρξη και πολλών άλλων παρόμοιων ή διαφορετικών κόσμων.

Το πρώτο βιβλίο ξεκινάει με τη μυστηριώδη εξαφάνιση μικρών παιδιών, ένα επιστημονικό φαινόμενο που ονομάζεται 'Dust', και ενός ταξιδιού στο Βορρά με σκοπό να σωθούν τα παιδιά και οι φίλοι της πρωταγωνίστριας. Συναντάμε τη Lyra Belacqua που από την αρχή εμφανίζεται να έχει ηρωικά χαρακτηριστικά. Η γέννησή της δεν είναι συνηθισμένη, καθώς είναι παιδί της παράνομης σχέσης της Marissa Coulter και του Lord Asriel, όσο η Marissa ήταν παντρεμένη με τον Edward Coulter, έναν φιλόδοξο άνθρωπο, όπως και ο Asriel. Απομακρύνεται από το σπίτι της, καθώς από τη στιγμή της γέννησής της η παρουσία της προκαλεί συγκρούσεις μεταξύ Asriel και Edward. Τελικά την δίνουν στο Jordan College για να την μεγαλώσουν οι ακαδημαϊκοί εκεί. Όπως αποκαλύπτεται, οι μάγισσες έχουν προφητέψει την ξεχωριστή φύση και την τύχη της Lyra από τη στιγμή της γέννησής της. Χάρη σε αυτή την προφητεία και στα κατορθώματά της έχει αποκτήσει μεγάλη φήμη.

Η εξωτερική εμφάνιση της Lyra δεν περιγράφεται αναλυτικά. Αναφέρεται μόνο ότι είναι ξανθιά και μικροκαμωμένη, όπως ο κατεργάρης ήρωας στα παραμύθια. Ωστόσο πολλές φορές αναφέρεται η ομορφιά και η γοητεία της μητέρας της, κάτι που λογικά θα έχει κληρονομήσει. Ο συγγραφέας το κάνει αυτό για να δείξει ότι, παρ' όλο που είναι ξεχωριστή και περνάει όλες αυτές τις περιπέτειες, θα μπορούσε να είναι ο καθένας/μία από μας.

Από μικρή ηλικία δείχνει ότι είναι έξυπνη, αν και δεν είναι ιδιαίτερα επιμελής στα μαθήματα. Είναι επίσης γεννημένη αρχηγός. Όλα τα παιδιά της γειτονιάς την ακολουθούνε και έχει παρέες παντού. Είναι ατρόμητη και πολύ περίεργη για τον κόσμο. Αν και αυτά τα

χαρακτηριστικά της την βάζουν σε πολλούς μπελάδες, την βοηθάνε να κάνει ό,τι θεωρεί σωστό. Είναι επίσης φιλέταιρη και δεν διστάζει καθόλου να ταξιδέψει μακριά από το σπίτι της για να βοηθήσει τους φίλους της. Δεν φοβάται να σώσει τα παιδιά που είχαν απαχθεί και είναι έτοιμη να φύγει από τον κόσμο της, για να εξερευνήσει κάτι που θεωρεί ενδιαφέρον. Θυμίζει ξανά τον κατεργάρη ήρωα με την εφευρετικότητά της. Σκέφτεται γρήγορα και πρακτικά σε δύσκολες καταστάσεις, όπως όταν ξεγελάει τον βασιλιά των αρκούδων και καταφέρνει να ξεφύγει απ' αυτόν. Ένα από τα κατορθώματά της είναι ότι καταφέρνει να πάρει την ασπίδα του Iorek Byrnison, μιας αρκούδας που γνωρίζει στον δρόμο προς τον Βορρά και έτσι καταφέρνει να τον πείσει να την βοηθήσει για να ελευθερώσει τα παιδιά που είχαν απαχθεί.

Πολλές φορές χρειάζεται να φύγει από το σπίτι της και να ταξιδέψει. Η πρώτη φορά είναι όταν φεύγει από το Jordan College για να πάει να ζήσει με την Mrs Coulter, χωρίς να γνωρίζει πως είναι η μητέρα της. Σύντομα όμως ανακαλύπτει τη σύνδεση της μητέρας της με τις εξαφανίσεις των παιδιών και το σκάει. Μετά από αυτό πηγαίνει στον Βορρά, για να βοηθήσει τους φίλους της και τα άλλα εξαφανισμένα παιδιά. Το πιο χαρακτηριστικό ταξίδι της Lyra είναι όταν φεύγει από τον κόσμο της, μέσω μιας 'πύλης', και πηγαίνει σε έναν τελείως διαφορετικό κόσμο. Μετά από αυτό ταξιδεύει σε πολλά διαφορετικά μέρη με σκοπό να βρει τι είναι το φαινόμενο Dust και να βοηθήσει τους φίλους που κάνει στην διαδρομή.

Υπάρχουν πολλοί άνθρωποι που θέλουν να την βοηθήσουν ή που είναι φίλοι της, αλλά έχει και πολλούς μαγικούς βοηθούς και μαγικά αντικείμενα. Το πιο σημαντικό είναι μια πυξίδα με σύμβολα, ο alethiometer, που της λέει την αλήθεια και την συμβουλεύει τι πρέπει να κάνει και ποιον να εμπιστευτεί. Είναι ένα πολύ σπάνιο μαγικό αντικείμενο και είναι δύσκολο να αποκωδικοποιήσεις τα σύμβολά του, κάτι που η Lyra καταφέρνει χωρίς βοήθεια μέσα σε λίγες μόνο εβδομάδες, πράγμα που δείχνει πόσο ξεχωριστή είναι. Έπειτα οι μάγισσες και ιδιαίτερα η Serafina Pekkala, αρχηγός μιας φυλής μαγισσών και ικανότατη μάγισσα, είναι με το μέρος της Lyra σε όλους τους πολέμους και τις διαμάχες, και την συμβουλεύουν και την βοηθάνε να σώσει τους φίλους της. Όταν φεύγει από τον δικό τους κόσμο ψάχνουν έναν τρόπο να την προστατέψουν.

Ανάλογα με το πού βρίσκεται και τι προσπαθεί να επιτύχει έχει και διαφορετικούς ανταγωνιστές. Ωστόσο ο μεγαλύτερος ανταγωνιστής της είναι η Εκκλησία του κόσμου της. Με αρχηγό τη μητέρα της, απάγουν μικρά παιδιά και κάνουν πειράματα σε εκείνα και τους daemons τους. Η Lyra προσπαθεί να τους σταματήσει και να δείξει στον κόσμο πόσο άθλια πράγματα γίνονται χωρίς κανέναν να το αντιλαμβάνεται. Όσο πιο πολύ ταξιδεύει και ανακαλύπτει πράγματα, τόσο πιο πολλοί επικίνδυνοι άνθρωποι την κυνηγάνε.

Η Lyra είναι όμως άνθρωπος και έχει συναισθήματα. Στενοχωριέται πολύ εύκολα και γρήγορα όταν βλέπει να γίνεται κάτι άδικο. Θυμώνει και δρα παρορμητικά για να τιμωρήσει αυτούς που κάνουν κάτι κακό και συχνά χρειάζεται κάποιος άλλος χαρακτήρας να την ηρεμήσει στο έργο, ώστε να σκεφτεί μια πιο αποτελεσματική λύση. Ο daemon της, ο Pantalaimon, είναι αυτός που συνήθως είναι ο πιο λογικός και ο πιο συγκρατημένος. Και αυτός είναι ξεχωριστός. Αλλάζει πάρα πολλές μορφές, ακόμα και για παιδί (οι daemons των παιδιών αλλάζουν διάφορες μορφές και σταθεροποιούνται όταν έχουν βρει τον πραγματικό τους χαρακτήρα). Έτσι έχει το

πλεονέκτημα ότι μπορεί να προσαρμόζεται σε κάθε κατάσταση και είναι τεράστια βοήθεια για τη Lyra. Πάρα πολλές φορές ο Pan καταφέρνει να νικήσει σε καυγάδες με άλλους daemons, κάτι που του δίνει κύρος. Πέρα από αυτά όμως, είναι πολύ τρυφερός και δεμένος με την Lyra. Σε πολλές δύσκολες ή τραγικές καταστάσεις παρηγορούν ο ένας το άλλον.

Η Lyra είναι έτοιμη για περιπέτειες και θα έκανε οτιδήποτε για τους ανθρώπους που αγαπάει και για τους σκοπούς που θεωρεί σωστούς. Είναι πολυταξιδεμένη και έχει πολλές γνώσεις. Είναι πολύ καθαρά μια δυναμική φυσιογνωμία, που μπορεί να χαρακτηριστεί και ηρωίδα.

Σύγχρονοι ήρωες/ηρωίδες

Εμμανουέλα Μαστοράκη

Μαλάλα Γιουσαφζάι

Το κείμενό μου αναφέρεται σε μία σύγχρονη κοπέλα που μάχεται για τους στόχους της και δίνει θάρρος σε όλα τα κορίτσια να το κάνουν και αυτά. Θα σας μιλήσω για την Μαλάλα Γιουσαφζάι, μια κοπέλα από το Πακιστάν με ιδιαίτερα επιτεύγματα. Κάποιοι δυστυχώς δεν την αναγνωρίζουν σαν ηρωίδα, για αυτό παρακάτω θα αναλύσω τα ηρωικά της στοιχεία.

Η Μαλάλα Γιουσαφζάι γεννήθηκε στις 12 Ιουλίου 1997 στην πόλη Μινγκόρα του Πακιστάν, από μια οικογένειας σουνιτών Παστούν. Η βασική της εκπαίδευση τής δόθηκε από τον πατέρα της, ο οποίος είναι ιδιοκτήτης σχολείου και ποιητής. Πήρε το όνομά της προς τιμή της πακιστανής λαϊκής ηρωίδας Μαλαλαί (1861-1880).

Η Μαλάλα ξεκίνησε να γράφει σε δική της ιστοσελίδα στο διαδίκτυο για τη ζωή της στο Πακιστάν σε ηλικία 11 ετών. Ήθελε κάπως να αφυπνίσει τους ανθρώπους των ελευθέρων χωρών για το πολύ σημαντικό πρόβλημα της στέρησης της εκπαίδευσης από τα κορίτσια στη χώρας της. Αυτό δείχνει ανεπτυγμένη συναίσθηση και νοημοσύνη. Το σχέδιό της πέτυχε. Στα επόμενα χρόνια κατάφερε να δώσει συνεντεύξεις ακόμα και στο εξωτερικό, να δημιουργήσει τον δικό της οργανισμό και να γίνει παγκοσμίως γνωστή. Οι περισσότεροι ήρωες δείχνουν τις ικανότητες

τους από μικροί, όπως και η Μαλάλα, για παράδειγμα ο Ηρακλής, που όταν ήταν μωρό έπνιξε δύο φίδια..

Όλοι τους έχουν και από έναν εχθρό/ ανταγωνιστή. Στην περίπτωση της Μαλάλα, αυτοί ήταν οι Ταλιμπάν. Οι πράξεις της ήταν πολύ ριψοκίνδυνες αφού συγκρούστηκε με τους Ταλιμπάν. Αυτό δείχνει τη γενναιότητά της. Με τη δημοσιοποίηση των απόψεών της θα γινόταν στόχος για εκείνους, και θα έβαζε σε κίνδυνο τη σωματική ακεραιότητά της, όπως και έγινε. Σε ηλικία 15 ετών πυροβολήθηκε στο κεφάλι από έναν άνδρα. Ο τραυματισμός της ήταν πολύ σοβαρός και κινδύνεψε να πεθάνει. Όταν ανάρρωσε πλήρως, η Μαλάλα γύρισε στον αγώνα της.

Οι ήρωες περνάνε δυσκολίες και είναι ανθεκτικοί στον πόνο. Η Μαλάλα πέρασε πολλές δυσκολίες, όμως η εσωτερική της δύναμη τη βοήθησε να τις ξεπεράσει. Πολλές φορές πρέπει να κάνουν θυσίες βάζοντας σε κίνδυνο ακόμα και την ζωή τους. Η Μαλάλα το μόνο που ήθελε ήταν να συνεισφέρει στο κοινό καλό. Μετά από αυτό το συμβάν απέκτησε ακόμα περισσότερη φήμη που την χρειάστηκε για την εξάπλωση του μηνύματός της.

Η Μαλάλα επισκέφθηκε μέρη που δεν ήξερε με σκοπό την υλοποίηση του στόχου της. Τέλος, όπως κάθε ήρωας, αποτελεί πρότυπο και ξεχωρίζει από τον μέσο άνθρωπο. Πήρε τη μέγιστη δυνατή αναγνώριση αφού της απονεμήθηκε το Νόμπελ Ειρήνης το 2014.

Ελπίζω να κατάφερα να σας δείξω τους λόγους για τους οποίους θεωρώ ηρωίδα αυτήν την κοπέλα. Πιστεύω ότι αξίζει την αναγνώριση που έχει και ελπίζω στο μέλλον να καταφέρει να εκπληρώσει τους στόχους της.

Πηνελόπη Μπακογιάννη

Η βιογραφία του σκύλου μου

Ο Δίας είναι ο σκύλος που πάντα ονειρευόμουν να έχω. Τον υιοθέτησα, με τη σύμφωνη γνώμη των γονιών μου, το 2015 στην ηλικία, όταν ήταν δύο ετών και πριν από λίγες μόλις ημέρες έκλεισε τα οχτώ. Όλα αυτά τα χρόνια μεγαλώνουμε μαζί. Σε αυτόν, όμως, ο χρόνος άρχισε να αφήνει τα σημάδια του. Η μουσούδα του γκριζάρει σιγά-σιγά και η ενέργειά του εξαντλείται ευκολότερα. Παρ' όλα αυτά η ομορφιά του διατηρείται ακόμα και στη γειτονιά εξακολουθεί να έχει το όνομα του γρηγορότερου σκύλου.

Από μικρός που πήγαινε για κυνήγι με τον πατέρα μου, έβρισκε τα περισσότερα θηράματα, χρησιμοποιώντας πάντα το κοφτερό μυαλό και κυρίως την ασυναγώνιστη όσφρησή του. Έτσι αποτελούσε πρότυπο σκύλου στη γειτονιά, με αποτέλεσμα και αυτός να έχει κάτι να καυχείται.

Ο Δίας, όπως και πολλά άλλα σκυλιά, χρειάστηκε να περάσει από δυσκολίες μέχρι να φτάσει στο σημείο να κάνει σκυλίσια κατορθώματα. Η μητέρα του μόλις γέννησε αυτόν και τα υπόλοιπα 3 αδέρφια του πέθανε. Έτσι μια εθελοντική ομάδα τον απομάκρυνε από την οικογένεια που του είχε απομείνει, πηγαίνοντάς τον σ' ένα νεαρό ζευγάρι που όμως αποδείχθηκε

ότι δεν ήταν ικανό να φροντίσει ένα τέτοιο πλάσμα. Τον άφησαν στον δρόμο, αδέσποτο, μέχρι που μία μέρα τον βρήκα να κάθεται στα σκαλιά της πολυκατοικίας μου... Οι γονείς μου τον πήγαν σ' ένα καταφύγιο για ζώα και λίγες μέρες αργότερα αποφασίσαμε να τον υιοθετήσουμε...

Πολλές φορές στην παρέα ο Δίας νευριάζει εύκολα και θυμώνει όταν δεν του δίνουμε την προσοχή που του αξίζει. Ωστόσο πάντα καταφέρνει να μας εντυπωσιάσει με τις ιδιαίτερες ικανότητές του, που φαντάζουν σε όλους μας υπερφυσικές. Η δύναμη και η τόλμη του αποτελούν κάποιες από αυτές και είναι και ο λόγος που ξεχωρίζει σε σύγκριση με τα υπόλοιπα σκυλιά.

Για την οικογένειά μου είναι προστάτης. Συνηθίζει να μας υποστηρίζει και να μας προφυλάσσει μπροστά σε αγνώστους γαβγίζοντας, έτοιμος να τους δαγκώσει χωρίς κάποιον συγκεκριμένο λόγο... μονάχα από την απεριόριστη αγάπη που τρέφει για εμάς. Με αυτόν στο σπίτι, πάντα είμαστε και θα είμαστε ήρεμοι, με τη σκέψη ότι «άμα συμβεί κάτι θα μας προστατεύσει ο Δίας!»

Όλοι τον αγαπάμε και τον βλέπουμε σαν έναν μικρό ήρωα! Είναι ο ιδανικός σκύλος!

Φανταστικός ήρωας /ηρωίδα

Δάειρα Νικολοπούλου

Δελάντα, Το ξωτικό

Η ιστορία της «Δελάντας» είναι μια ιστορία – ένα παραμύθι με ηρωίδα ένα φανταστικό πρόσωπο: ένα θηλυκό ξωτικό, με σαφή «ηρωικά» χαρακτηριστικά από τα οποία υπερτονίζεται ο «φιλέταιρος» χαρακτήρας, η κοινωνική προσφορά, χάνει τα φτερά του ως τιμωρία για ένα υποτιθέμενο σφάλμα και πέφτει στη γη όπου περνάει από διαδοχικές μετεμψυχώσεις. Είναι εντυπωσιακό ότι η Δάειρα, χωρίς να το γνωρίζει, αναπαράγει τον πλατωνικό μύθο για την πτώση της ψυχής από τον ουρανό στη γη και την ευρέως διαδεδομένη σε πολλούς λαούς πίστη για τις συνεχείς μετεμψυχώσεις της μέχρι να γυρίσει στην ουράνια πατρίδα της.

Όλοι ξέρουμε τα έξι ξωτικά του Αϊ Βασίλη, κανείς όμως το έβδομο, τη Δελάντα. Τι απέγινε όμως αυτό το κορίτσι; Ας τα πάρουμε από την αρχή...

Η Δελάντα ήταν σχεδόν όπως τα άλλα ξωτικά, απλώς πολύ πιο έξυπνη και ταλαντούχα, και φυσικά πανέμορφη. Είχε πολύ όμορφα μάτια και πολύ μαλακά μαλλιά. Το αγαπημένο της μάθημα στην ξωτικοδιδασκαλία ήταν τα μαθηματικά, αλλά της άρεσε και η έκθεση και ήταν καταπληκτική στα εικαστικά. Λάτρευε ακόμα και τη μόδα! Γενικά ήταν το πιο ιδιαίτερο ξωτικό από όλα. Αυτό έκανε τα υπόλοιπα ξωτικά κάποιες φορές να νιώθουν αμήχανα και ζηλιάρικα απέναντί της, εκείνη όμως δεν κρατούσε ποτέ κακία.

Όπως όλα τα ξωτικά, η Δελάντα είχε ξωτικοδιδασχτεί πώς να αλλάζει τη μορφή της, δηλαδή να αλλάζει τα χαρακτηριστικά της και να μοιάζει σε όποια ηλικία ήθελε.

Γύρω στα 100 π.Χ., η Δελάντα παρατήρησε ότι τα παιδιά τον Σεπτέμβρη, όταν αρχίζουν τα σχολεία, ήταν στενοχωρημένα και αυτό δεν της άρεσε, γι' αυτό αποφάσισε να τους φτιάξει τη διάθεση ετοιμάζοντας ένα δώρο για το καθένα που θα τους έδινε την πρώτη Σεπτεμβρίου. Έτσι κάθε μέρα, κάθε ώρα, σχεδόν κάθε λεπτό μέχρι το Σεπτέμβρη ασχολούνταν με την προετοιμασία των δώρων... Αλλά δυστυχώς τα δώρα δεν ήταν έτοιμα στην ώρα τους. Είχε φτάσει ο

Αύγουστος και είχε ετοιμάσει μόλις τα μισά! Έτσι, άλλαξε την ημερομηνία παράδοσης των δώρων σε πρώτη Ιανουαρίου! Ήταν κατενθουσιασμένη. Όλα πήγαιναν ρολόι εκτός από ένα πράγμα: δεν είχε βρει τον τρόπο να παραδώσει τα δώρα στα παιδιά.

Μια μέρα, καθώς περπατούσε στο χωριό της, συνάντησε έναν ξένο που περιποιόταν ένα έλκηθρο με φτερά. Σκέφτηκε να ζητήσει από τον ξένο να την βοηθήσει στην παράδοση με το μαγικό του έλκηθρο και ήταν κατενθουσιασμένη με την ιδέα της. Ο ξένος, που τον έλεγαν Βασίλη, συμφώνησε αμέσως να τη βοηθήσει. Η Δελάντα και ο Βασίλης πήγαν στο σπίτι όπου γνώρισε τα υπόλοιπα ζωτικά. Όλα τους του έκαναν εξαιρετική εντύπωση. Πού να 'ξερε!

Το σχέδιό τους εφαρμόστηκε κανονικά και τα δώρα έφτασαν όλα στην ώρα τους στα παιδιά! Η ομάδα έσκισε!

Αυτό συνεχίστηκε για αιώνες. Περίπου το 400 μ.Χ. ο Βασίλης μετονομάστηκε σε Άγιο (Αϊ) Βασίλη, και έγινε ο επικεφαλής της ομάδας. Αυτό του επέβαλε να βάλει κάποιους κανόνες. Οι 3 πιο βασικοί ήταν: 1. δε λέμε ποτέ ψέματα 2. είμαστε πάντα ευγενικοί 3. δεν κάνουμε τίποτα που θα καταστρέψει τις γιορτές.

Αν τα ζωτικά παραβίαζαν κάποιον από αυτούς τους κανόνες, θα έπρεπε να τους κόψει τα αυτιά και τα φτερά και να τα διώξει από τον ουρανό. Αυτό σήμαινε ότι θα έπρεπε να ζήσουν σαν άνθρωποι.

Το 1796 αθετήθηκε ένας από αυτούς τους κανόνες... έγινε ένα τεράστιο ατύχημα! Η τσάντα με τα δώρα έπεσε από τα χέρια τριών ζωτικών πάνω στο φτερό του έλκηθρου του Αϊ Βασίλη και το έσπασε! Πώς θα παραδίδονταν τώρα τα δώρα αφού το έλκηθρο είχε σπάσει; Τα ζωτικά ήξεραν πως ο Αϊ Βασίλης θα τα έδιωχνε όταν θα το μάθαινε, γι' αυτό κρύφτηκαν. Όταν η Δελάντα έμαθε τι έγινε, τα λυπήθηκε και πήρε όλο το φταίξιμο επάνω της.

Ο Αϊ Βασίλης σκέφτηκε σκέφτηκε πώς θα διορθώσει το κακό, και τέλος βρήκε 8 φτερωτούς τάρανδους που τους έδωσε στο έλκηθρο, και έτσι μοίρασε τα δώρα. Με βαριά καρδιά, έκοψε τα αυτιά και τα φτερά της Δελάντας και την έδιωξε από τον ουρανό. Αυτό σήμαινε πως έπρεπε πια να ζήσει σαν άνθρωπος στη γη. Και επειδή δεν θα μπορούσε να είναι πια αθάνατη, θα έπρεπε να διαλέξει τη μορφή και την προσωπικότητα κάποιου ανθρώπου, και, όταν έφτανε η ώρα του να πεθάνει, να διαλέξει μιαν άλλη.

Ήταν πανεύκολο αφού μπορούσε να παίρνει όποια μορφή ήθελε!

Η πρώτη της ζωή στη γη ήταν ως Άντα Λάβλεϊς, μία μαθηματικός από το Ηνωμένο Βασίλειο. Ο χαρακτήρας που διάλεξε λάτρευε τις μηχανές και φυσικά την ιδέα να μπορεί να πετάει. Άρχισε να παρατηρεί τα πουλιά και τον τρόπο που ισορροπούσαν το σώμα και τα φτερά τους. Παρ' όλες τις προσπάθειές της, όμως, δεν κατάφερε να αντιγράψει τα πουλιά και να φτιάξει ένα μηχανήμα που θα της έδινε τη δυνατότητα να πετάξει. Έφτιαξε όμως ένα ενδιαφέρον βιβλίο με ζωγραφιές από τα ευρήματά της, το οποίο ονόμασε «flyology». Μία νύχτα συνάντησε έναν ηλικιωμένο μαθηματικό, τον Τσαρλς Μπαμπάτζ. Η Δελάντα, συγγνώμη η Άντα, δέθηκε πολύ με τον Τσαρλς, μιας και εκείνη την έλκυαν τα μαθηματικά. Μια φορά αυτός την κάλεσε να δει μία μηχανή που είχε φτιάξει: την έλεγαν «Διαφορική μηχανή» και ήταν σαν ένα πολύ απλό κομπιουτεράκι: προσέθετε και αφαιρούσε αυτόματα αριθμούς. Ήταν ο πρώτος που κατάφερε κάτι τέτοιο. Όταν το είδε η Άντα, σκέφτηκε ότι θα ήταν ωραία να έφτιαχναν μια μηχανή που θα μπορούσε να κάνει ακόμη πιο δύσκολους υπολογισμούς. Ο Τσαρλς λάτρεψε την ιδέα. Έτσι άρχισαν να δουλεύουν στο δημιούργημά τους. Ήταν γιγάντιο και χρειάστηκε μία τεράστια ατμομηχανή για να μπορέσει να δουλέψει. Η αισιόδοξη Άντα ήθελε να το βελτιώσει κι άλλο. Κι αν η μηχανή μπορούσε να παίζει μουσική; Και αν είχε και γράμματα; Βασικά, όπως καταλαβαίνετε, περιέγραφε έναν υπολογιστή. Η Άντα έφτιαξε τον πρώτο υπολογιστή της ιστορίας!

Παρόλο που της άρεσαν τα μαθηματικά, στη Δελάντα είχε λείψει η ζωγραφική και η μόδα. Έτσι, όταν ήρθε η ώρα να πεθάνει ως Άντα Λάβλεις, πήρε τη μορφή της Γκαμπριέλ Σανέλ, μιας γαλλίδας σχεδιάστριας μόδας. Όταν ήταν μικρή, η Γκαμπριέλ ζούσε σε ένα μοναστήρι γεμάτο καλόγριες που φορούσαν συνέχεια ασπρόμαυρα ρούχα. Εκεί έμαθε να ράβει όπως όλα τα κορίτσια που ζούσαν στο μοναστήρι. Αλλά επειδή δεν υπήρχαν υλικά σε άλλα χρώματα, μπορούσαν να φτιάξουν μόνο ασπρόμαυρα ρούχα. Όταν μεγάλωσε, έγινε modista. Παράλληλα τα βράδια τραγουδούσε σε μπαρ. Στο μπαρ που βρισκόταν την φώναζαν «Κοκό». Από αυτό της έμεινε το προσωνύμιο και έγινε γνωστή ως «Κοκό Σανέλ». Το όνειρό της ήταν να αποκτήσει ένα δικό της κατάστημα. Ένας πλούσιος φίλος της της δάνεισε το ποσό που χρειαζόταν. Τα ρούχα στο κατάστημα της ήταν εξάισια, και ας μην είχε στη διάθεσή της περίτεχνα υφάσματα. Τα φορούσε η ίδια για να τα δουν όλοι. «Από πού το αγόρασες αυτό;» ήταν μία ερώτηση που άκουγε πολύ συχνά, και η απάντησή της ήταν: «Το έφτιαξα μόνη μου!» Και προσκαλούσε όσους τη ρωτούσαν να πάνε στο μαγαζί της και να φτιάξει ρούχα και γι' αυτούς, ή μάλλον γι' αυτές! Η Σανέλ έγινε γρήγορα γνωστή και τα έσοδά της αυξήθηκαν κατακόρυφα. Το στυλ Chanel είναι διάσημο μέχρι σήμερα, και φυσικά το πιο γνωστό απ' όλα τα ρούχα της είναι το κλασικό μαύρο φόρεμα.

Όταν η Δελάντα ήταν σχεδόν 600 ετών σε ζωτικοηλικία, ήθελε κάτι καινούργιο, που δεν είχε δοκιμάσει ποτέ. Έτσι αποφάσισε ο νέος της εαυτός να είναι η Τζέσικα Γουάτσον, αυστραλέζα ιστιοπλόος. Όταν ήταν μικρή φοβόταν το νερό. Ένα πρωί έπαιζε με τα υποτιθέμενα ξαδέρφια της και την αδερφή της δίπλα σε μία πισίνα. Κάποια στιγμή τα άλλα παιδιά μπήκαν στην πισίνα κρατώντας τα χέρια το ένα του άλλου και την προσκάλεσαν κι αυτήν. Η μαμά της παρακολουθούσε πιστεύοντας ότι η μικρή Τζέσικα θα φοβόταν και θα έκανε πίσω, αλλά εκείνη συνεπαρμένη από το παιχνίδι βούτηξε στην πισίνα. Κατάλαβε πόσα είχε χάσει τόσο καιρό, και από εκείνη την ημέρα λάτρεψε το νερό! Γράφτηκε αμέσως σε έναν όμιλο ιστιοπλοΐας, και όταν έμαθε καλά, αποφάσισε πως θα γυρίσει μόνη της τον κόσμο με ιστιοπλοϊκό, χωρίς καμία στάση! Ήταν μόνο 16 ετών! Έβαψε το ιστιοπλοϊκό της ροζ και το ονόμασε "Ella's pink lady", άγνωστο γιατί. Το γέμισε με φαγητό, γάλα και νερό και απέπλευσε από το λιμάνι του Σύδνεϋ. Επέστρεψε μετά από 7 μήνες και πλήθος κόσμου την περίμενε στον προβλήτα του λιμανιού όπου είχαν στρώσει ένα χαλί ροζ όπως το ιστιοπλοϊκό της!

Η Δελάντα ζει τώρα ως Τζέσικα και θα συνεχίσει μέχρι που η Τζέσικα θα ξεπεράσει το όριο ηλικίας και θα πρέπει να πεθάνει. Τότε θα συνεχίσει ως κάποια άλλη. Ή ίσως γίνει κάτι αναπάντεχο και επιστρέψει ξανά στον ουρανό σαν ζωτικό. Ποιός ξέρει;

Ποιήματα με τον τρόπο των... Χαϊκού και Χάιγκα

Η ποίηση δεν εξηγεί
δε σχολιάζει –
απλώς απεικονίζει.
(Τσικαμάτσου, 1720)

Ινούε Σίρο, *Το βουνό Φούτζι*

Το γιαπωνέζικο χαϊκού, ποιητική έκφραση της θρησκείας/φιλοσοφίας του Ζεν, έγινε γνωστό στη Δύση στις αρχές του 20ού αι. και κέρδισε σύντομα και ως τις μέρες μας παγκόσμια αποδοχή. Εντυπωσίασε και επηρέασε σημαντικούς εκπροσώπους της μοντέρνας ποίησης με τη λιτότητα, την πυκνότητά του και την εκφραστική του δύναμη που βασίζεται αποκλειστικά στην εικόνα, η οποία φαίνεται να αποκαλύπτει μια οικουμενική αλήθεια. Οι εικόνες στα χαϊκού προέρχονται αποκλειστικά από την προσεκτική παρατήρηση σκηνών της καθημερινής εμπειρίας, που προκαλούν έντονα συναισθήματα και σκέψεις, και έτσι αποκαλύπτουν σημαντικές πλευρές της ζωής. Στην πρωτότυπη ιαπωνική μορφή του το χαϊκού είναι ένας στίχος που μεταγράφηκε σε τρεις σειρές/τίχους στη δυτική εκδοχή του. Αποτελείται από μια σειρά 5-7-5 ongi, το ανάλογο περίπου αλλά όχι το ακριβές αντίστοιχο της δικής μας συλλαβής. Έτσι η αυστηρή τήρηση της τρίστιχης μορφής 5/7/5 δεν είναι τόσο θεμελιώδες χαρακτηριστικό, όσο η λιτότητα και η κατάλληλη επιλογή της εικόνας και η εκφραστική της δύναμη.

Τα χάιγκα είναι συνδυασμός ποίησης και εικόνας, που η μία ερμηνεύει και απεικονίζει την άλλη.

Τα παιδιά έγραψαν χαϊκού – συνέθεσαν χάιγκα με βάση και ελεύθερη επιλογή από εικόνες που τους δόθηκαν, ή από εικόνες/ βιώματα της καθημερινής τους εμπειρίας, προσπαθώντας να αποδώσουν ποιητικά το περιεχόμενο και το νόημα της εικόνας.

Σαν εισαγωγή

Η παραπάνω εικόνα με έβαλε σε σκέψεις. Μετά από αρκετή ώρα επεξεργασίας, έβγαλα το συμπέρασμα ότι απεικονίζει τη ζωή. Στην εικόνα μπορούμε να διακρίνουμε δέντρα στη σειρά, που παριστάνουν το «προκαθορισμένο» μονοπάτι της ζωής του ανθρώπου και πουλιά που πετούν προς ένα φως. Το φως είναι ο θάνατος και οι γνώσεις που αποκτά ο άνθρωπος μέσα στη ζωή του. Ο θάνατος σε όλους μας φαίνεται πολύ μακριά στο μέλλον, αλλά μπορεί να έρθει ακαριαία και ξαφνικά. Τα πουλιά είναι τα προβλήματα με τα οποία έρχεται κανείς αντιμέτωπος κατά τη διάρκεια της ζωής του.

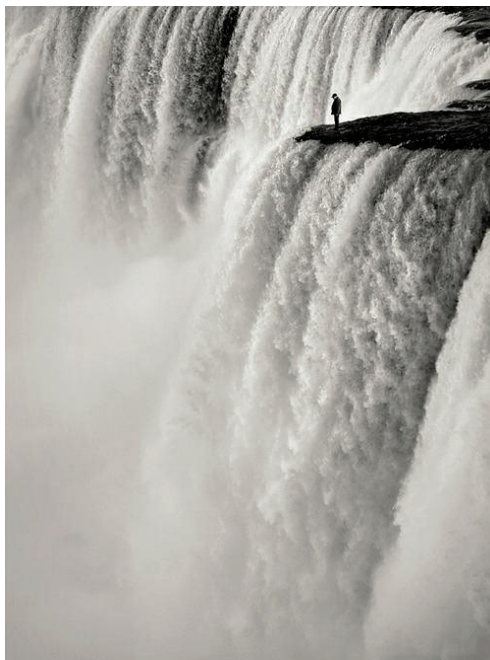
(Τηλέμαχος Αραμπατζής)

Σμήνος μαύρα πουλιά
χαμένα
στην ομίχλη και τα δέντρα

(Χρήστος Αργυρόπουλος)

Πέταγμα πουλιών
δίνει ζωή
στη νεκρή φύση

(Αλκμήνη Αμπαζή)

Σταγόνα στον καταρράκτη της ζωής
ο άνθρωπος

(Χρήστος Αργυρόπουλος)

Μακριά απ' το σκοτάδι
πορεία προς το φως
αγώνας για την επιτυχία

(Απόστολος Γεωργιόπουλος)

Ήλιος φωτεινός
ανθισμένο γιασεμί
απόλυτη γαλήνη
(Χρήστος Αργυρόπουλος)

Νύχτα στη λίμνη
απόχη το κλαδί
παγίδα για το φως του φεγγαριού
(Απόστολος Γεωργιόπουλος)

Άνθρωπος πέφτει στο κενό
και δέντρα φθινοπωρινά
στο τέλος τον περιμένουν
(Νικόλας Βουτσινάς)

Άνθρωπος πέφτει
πυκνά κλαδιά τριγύρω κοιτάνε σιωπηλά –
ήχος πτώσης
(Νικήτας Βερύκιος)

Παιδί στο χιόνι
πέπλο η παγωνιά
στο δάσος τον χειμώνα
(Απόστολος Γεωργιόπουλος)

Σκύλος στην προβλήτα
περιμένοντας
την ανατολή
(Χρήστος Αργυρόπουλος)

Πόδια στη σειρά
δεμένα όλα μαζί
σ' έναν διάδρομο μακρύ
(Νικήτας Βερύκιος)

Δεκάδες πόδια στη σειρά
στο ατελείωτο τρένο
όλα με κοινούς προορισμούς
(Νικόλας Βουτσινάς)

Σκέψη κι αναμονή
του βαγονιού επιβάτες
προσμονή προορισμού
(Απόστολος Γεωργιόπουλος)

Άνθρωπος μονάχος στο σταθμό
καμιά ψυχή τριγύρω
απόλυτη σιωπή

(Χρήστος Αργυρόπουλος)

Το σπίτι μου λαμποκοπά
μέσα στα γεμάτα δωμάτια
από παιχνίδια και βιβλία

*

Μέσα στην τεράστια αυλή
παίζουν ανέμελα τα άνθη
και στήνουν χορό

*

Η άνοιξη θα έρθει
θα μου χαμογελάσει δυνατά
και θα με καλωσορίσει

(Γεωργία Βερβάτη)

Ποιήματα

Εμμανουέλα Μαστοράκη

Το κτήριο

«Άλλος ένας σεισμός και το κτήριο είναι παρελθόν»
είπαν κάτι άσχετοι.
Το κτήριο είχε επιζήσει περισσότερους σεισμούς
από ό,τι μπορούσαν να φανταστούν αυτοί.
Δεν λύγισε ποτέ στις δυνάμεις της φύσης.
Στεκόταν με ανάστημα και καμάρωνε τον εαυτό του.
Δεν έτρεμε στην σκέψη ενός ακόμα σεισμού.
Μάλιστα τον περίμενε να έρθει.
Εάν ήταν η ώρα του,
τότε θα ήταν ο τελευταίος του σεισμός,
η τελευταία του μάχη.
Δεν φοβόταν ούτε τον θάνατο ούτε την αποτυχία.
Ανυπομονούσε για το πότε θα γίνει ένα με τη γη.
Περίμενε την στιγμή που θα γινόταν και το ίδιο χώμα,
και θα έκλεινε τον κύκλο του, δοξασμένο.

Ο ύμνος των μικρών ηρώων

Άλλη μία κρύα νύχτα όπως τόσες άλλες
Η Άισα ήταν με τον μπαμπά της
Περίμεναν να ακούσουν τα δυνατά τύμπανα
Να παίζουν για χάρη της

Για εκείνη ήταν απέξω μέρα παρά μέρα
Μαζί τους έρχονταν σεισμοί
Δυνατοί και τρομεροί
Αλλά η Άισα δεν τους φοβόταν

Ξεκίνησαν οι σειρήνες, παντού επικρατούσε πανικός
Ο μπαμπάς της την πήρε από το χέρι
Και την οδήγησε στην μαγική σπηλιά
Κάτω υπήρχαν κι άλλοι άνθρωποι
Κι άλλα παιδιά

Άρχισαν τα τύμπανα
Η Άισα έκλεισε τα μάτια της και τα αυτιά της
Φανταζόταν πόσοι τυμπανιστές υπήρχαν από πάνω της

Για να δημιουργούν τέτοιους σεισμούς

Ο μπαμπάς της κρατούσε το χέρι της σφιχτά
Άνοιξε τα μάτια της για να τον κοιτάξει
Άθελά της είδε και τους ανθρώπους παραπέρα
Έκλαιγαν
Μετά κοίταξε απ' την άλλη
Και εκείνοι έκλαιγαν

Ξανάκλεισε τα μάτια της
Προσπάθησε να ξαναγυρίσει στον κόσμο της
Δεν τα κατάφερνε
Το μόνο που άκουγε ήταν κλάμα

Δεν πρόλαβε να τα ξανανοίξει
Να πάρει κουράγιο απ' τον μπαμπά της
Τα τύμπανα συνέχισαν να παίζουν
Και μάλλον δεν θα σταματήσουν ποτέ

Θα σείεται ο κάτω κόσμος
Θα βροντάει ο ουρανός
Όταν θα παίζουν τα τύμπανα
Θα υμνούν την Άισα και τους υπόλοιπους μικρούς ήρωες
Που χάνονται μες την φαντασία τους
Προσπαθώντας να ξεφύγουν από την ασχήμια του πολέμου.

Νικήτας Βερύκιος

Τρέχω

Έτρεχα και έτρεχα
έτρεχα μες στη σιωπή
και ξαφνικά, ξεσπάει νύχτα,
νύχτα σκοτεινή.
Και εγώ τρέχω.
Η νύχτα καταπίνει την ανάσα μου
και εγώ ακόμα τρέχω.
Και πέφτω, πέφτω πάνω στα σκληρά χαλίκια.
Χαλίκια της ζωής μα εγώ δεν σταματάω να τρέχω.
Δεν ξέρω ούτε εγώ πού πάω
αλλά πάω να γλυτώσω
κι ακόμα τρέχω.

Τα παιδιά γράφουν ποιήματα χρησιμοποιώντας ως αφετηρία εικόνες από τα ποιήματα «[Γαλήνη]», «Νεκρική ωδή» (β' στροφή) και «Το εσπέρας της Λαμπρής (α' στροφή) του Σολωμού και άλλα ποιήματα από την παραδοσιακή και τη μοντέρνα ποίηση με παρόμοια εικονοποιία.

Αναστασία Γαλάνη

Η αγαπημένη μου θάλασσα,
η παντοτινή,
σαν μαγικός τόπος στα μάτια μου,
μπροστά μου και με κοιτάει.
Τα παιδιά γύρω της παίζουν με την άμμο,
και εγώ την κοιτάω με μάτια βουρκωμένα,
από την συγκίνηση που μου προκαλεί.

Μαριτίνα Βασιλάκου

Λίμνη μικρή βασίλισσα,
οι πράσινες ιτιές με τα κλαδιά τους υποκλίνονται
με την μαγεία της ομίχλης
τα νούφαρα νεραϊδόσπιτα γίνονται.

Οι δροσοσταλίδες χορεύουν
στην πρωινή δροσιά
στα πέταλα του λουλουδιού επιμένουν
να μείνουν στου ήλιου τη ζεστασιά.

Τα αστέρια που κοιμούνται στον νυχτερινό ουρανό
και εξαφανίζονται σε έναν κόσμο μαγικό
το απέραντο διάστημα σαν κρίνους στολίζουν
με το ολόκληρο φεγγάρι τον χώρο συγυρίζουν
και τότε έρχεται ξαφνικά ο ήλιος βασιλέας
αρχίζει η νέα μέρα, άνοιγμα της αυλαίας.

Πάνω στο βουνό οι τουλίπες που ανθίζουν
τους πράσινους πρόποδες
με χρώματα και μυρωδιές στολίζουν.
Κόκκινο, πορτοκαλί, ροζ παντού, πέρα ως πέρα
και τα πράσινα φύλλα
πετούνε στον αέρα.

Κωνσταντίνος Αργυρόπουλος

Ήσυχα πέφτει το χιόνι στο χώμα
το βλέπει κανείς, χιονισμένος παράδεισος.
Και προσπαθώ να κοιτάξω του φεγγαριού το χρώμα
μα τα μάτια σκεπάζει η άσπρη άβυσσος.

Άννα Γιαννοπούλου

Αν κοιτάξω από το παράθυρο του μικρού, εξοχικού σπιτιού βλέπω καταπράσινα λιβάδια με κατάλευκες μαργαρίτες και παπαρούνες κόκκινες σαν κεράσια. Πιο πέρα, διακρίνω μια μικρή λιμνούλα που γαλήνια κολυμπούν τα ψάρια και κοάζουν τα βατράχια. Και αν κοιτάξω ψηλά, στον καταγάλανο ουρανό, θα δω σμήνη από πουλιά να πετούν προς το άγνωστο...

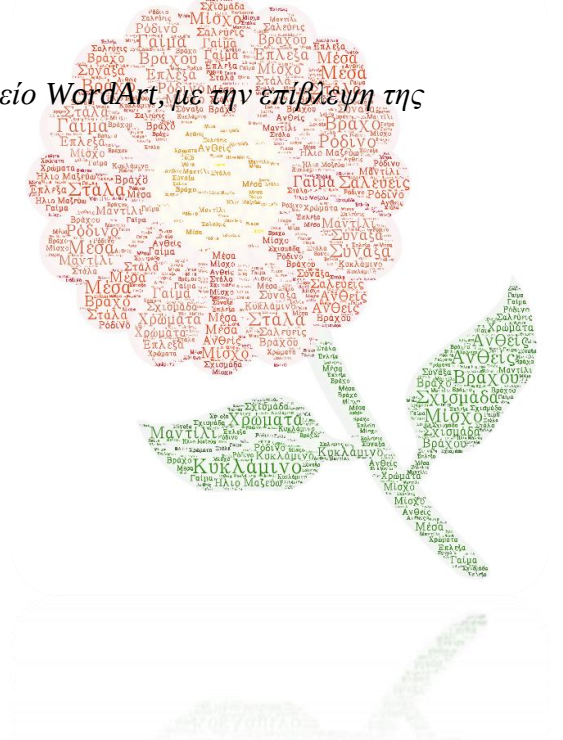
Γεωργία Βερβάτη

Έχετε προσέξει πώς πετάει το φύλλο ξεκολλώντας από το κλαδί;
Που φεύγει από την οικογένειά του και πέφτει στο έδαφος;
Εκεί που πέφτει και πηγαίνει δεξιά και αριστερά από τον αέρα που επικρατεί;
Όλα αυτά είναι το φθινόπωρο.

Σύννεφα λέξεων

Οι μαθητές/τριες προσπαθούν να ερμηνεύσουν εικαστικά ποιήματα που μελέτησαν στο μάθημα της ΝΕ Λογοτεχνίας, κατασκευάζοντας εικονοποιήματα με τη σύγχρονη μορφή των σύννεφων λέξεων. Στα σύννεφα λέξεων περιλαμβάνονται οι βασικές λέξεις των ποιημάτων και τα συναισθήματα που προκαλούν στα παιδιά. Το περιεχόμενο του ποιήματος αποδίδεται με τη μορφή του σύννεφου λέξεων και βασικές λέξεις – έννοιες των ποιημάτων συνδέονται με εικόνες (στον ηλεκτρονικό σύνδεσμο στο κάτω μέρος του συννεφολέξου).

Τα σύννεφα λέξεων δημιουργήθηκαν με το διαδικτυακό εργαλείο WordArt, με την επίβλεψη της καθηγήτριας ΠΕ86 Μαρίας Κονταξή.

Κώστας Βάρναλης, Να σ' αγναντεύω θάλασσα

<https://wordart.com/sk89k9k0nopf/%CE%BA%CF%8E%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%82-%CE%B2%CE%AC%CF%81%CE%BD%CE%B1%CE%BB%CE%B7%CF%82%2C%20%CE%BD%CE%B1%20%CF%83%20%CE%B1%CE%B3%CE%BD%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B5%CF%8D%CF%89%20%CE%B8%CE%AC%CE%BB%CE%B1%CF%83%CF%83%CE%B1>

Μενέλαος Βαλαβάνης και Αναστάσης Αρσενιάδης

Ιωάννης Πολέμης, Νύκτα

<https://wordart.com/qm24cfn3en1j/word-art>

Δάφνη Βαμβακά και Χρήστος Βαρβερόπουλος

Κ.Π. Καβάφης, Θάλασσα του πρωιού

[https://wordart.com/rce0lc3oeviz/%CE%B8%CE%AC%CE%BB%CE%B1%CF%83%CF%83%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%85%20%CF%80%CF%81%CF%89%CE%B9%CE%BF%CF%8D%20\(%CE%BA%CE%B1%CE%B2%CE%AC%CF%86%CE%B7%CF%82\)](https://wordart.com/rce0lc3oeviz/%CE%B8%CE%AC%CE%BB%CE%B1%CF%83%CF%83%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%85%20%CF%80%CF%81%CF%89%CE%B9%CE%BF%CF%8D%20(%CE%BA%CE%B1%CE%B2%CE%AC%CF%86%CE%B7%CF%82))

Θανάσης Βαρδούλιας και Σταματική Μαρία Βασιλάκου

Διονύσιος Σολωμός, Γαλήνη

<https://wordart.com/87ltzorcp4hq/%CE%B3%CE%B1%CE%BB%CE%AE%CE%BD%CE%B7-%7B%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CE%BD%CF%8D%CF%83%CE%B9%CE%BF%CF%82%20%CF%83%CE%BF%CE%BB%CF%89%CE%BC%CF%8C%CF%82%7D>

Γεωργία Βερβάτη και Γιώργος Βενιζέλος

[illegible]

Νικήτας Βερύκιος Νικήτας και Στυλιανή Βόσσου

Το φεγγαράκι (δημοτικό τραγούδι)

<https://wordart.com/j3fw03wrpwt1/word-art>

Αναστασία Γαλάνη και Νικόλας Βουτσινάς

Διονύσιος Σολωμός, Το εσπέρας της Λαμπρής (α' στροφή)

<https://wordart.com/1du7be5hgsq4/%CF%84%CE%BF-%CE%B5%CF%83%CF%80%CE%AD%CF%81%CE%B1%CF%82-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%BB%CE%B1%CE%BC%CF%80%CF%81%CE%AE%CF%82-%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CE%BD%CF%8D%CF%83%CE%B9%CE%BF%CF%82-%CF%83%CE%BF%CE%BB%CF%89%CE%BC%CF%8C%CF%82>

Δημήτρης Γεωργίου και Αποστόλης Γεωργίου

Λάμπρος Πορφύρας, Απόψε

<https://wordart.com/mn047z2qnddv/word-art>

Άννα Γιαννοπούλου και Μελίνα Γεωργοπούλου

Λογοτεχνικά αποσπάσματα

Ορέστης Κανέλλης. Το παιδί με το ηλιοτρόπιο

Ο επίγειος παράδεισος. «Ωρα ανοίξεως...»

Μπέρναρντ Κέλλερμαν, *Τρελός;*

Ευχάριστες αναμνήσεις!

Αυτή η άνοιξις ήταν ομορφότερη από κάθε άλλη που έχω ζήσει. Είχε έναν ιδιαίτερο αέρα, δεν έτρεμε, δεν κουνιόταν, κάθονταν σαν μια μονάχη, μεγάλη στάλα δροσιάς πάνω στον κάμπο, τόσο ήταν καθαρή και διάφανη. Είχε και μια ιδιαίτερη γεύση, την ένιωθα κάθε φορά που την ανάπνεα. Είχε ακόμη κάτι από τη γεύση του πάγου και είχε κιόλας κάτι από το μέλι. ;(...)

Το ομορφότερο πράγμα που είχα ήταν μια μικρή, ανθισμένη μηλιά. Ήταν στον τοίχο του πάρκου κι ερωτευόμουν κάθε άνοιξη μαζί της. Όταν την είχα ιδεί για πρώτη φορά κάτι κινήθηκε ελαφρά μέσα στην καρδιά μου και η αναπνοή μου στάθηκε για μια στιγμή. Ήταν όμορφη η μικρή, χαριτωμένη και στολισμένη πριγκιποπούλα. Άσπρη μέσ' στ' άσπρα, μια λυγερή πριγκιποπούλα που επάνω της είναι γυρισμένα ολωνών τα μάτια και που δεν ξέρει πως είναι τόσο όμορφη κι όλοι οι άνθρωποι δεν κάνουν άλλο παρά να τη συλλογιούνται μέρα νύχτα.

Ήμουν ευτυχής και κοίταξα μέσα στην καρδιά μου. Ήταν γεμάτη χαρά και θαυμασμό.

Πολλές φορές καθόμουν στα χόρτα και κοίταξα μια θεσούλα, όχι μεγαλύτερη από μια πιθαμή. Κουνιόταν! Ήταν τόσο τεχνικά και όμορφα χρωματισμένη. Κοίταξα πάνω στη θεσούλα

ίσια μια σπιθαμή και κούνησα το κεφάλι. Δεν καταλάβαινα τίποτα και ένα περίεργο ρίγος διέτρεξε όλο όλο μου το σώμα. Μεγάλε Θεέ, πώς μπόρεσες να το φανταστείς ένα τέτοιο πράγμα; Κι ο Θεός χαμογέλασε μέσα από το πιο μικρό χορταράκι.(...)

Θυμούμαι τόσο καθαρά τις νύχτες αυτής της ανοίξεως. Ήταν τόσο θαυμάσιες, σιωπηλές! Τόσο σιωπηλές, που ήμουν αναγκασμένος να αφουγκράζομαι την ίδια τη σιωπή. Ήταν μαύρες σαν βελούδο, με πολλά, πάρα πολλά άστρα. Ξαπλωνόμουν πολλές φορές στα χόρτα μπροστά στο σπίτι μου και κοίταζα τ' άστρα. Μια δυνατή μυρωδιά έπεφτε απ' τις καστανιές. Ήταν ανθισμένες κι έμοιαζαν σαν μεγάλα δέντρα Χριστουγέννων και τα κεριά τους έμοιαζαν πάλι σαν μικρά χριστουγεννιάτικα δεντράκια, όλα από φως. Μοσχοβολούσε θυμάρι και φασκομηλιά.

Έτσι ήμουν ξαπλωμένος ανάσκελα και κοίταζα μέσα στον ουρανό. Ήταν το μυαλό του Θεού με τις ιδέες του; Έβλεπα μέσα στο μυαλό του Θεού κι έβλεπα τις ιδέες του να καίνε. Τ' άστρα με κοίταζαν και κάτι ψιχάλιζε μέσα στο σώμα μου. “Να πέσω στα γόνατα;” σκεφτόμουν. Κι επιθυμούσα να' μουνά ένα βέλος να με σφενδόνιζαν μέσα στον ουρανό και να σταθώ για μια στιγμή εκεί επάνω και να γυρίσω να κοιτάξω γύρω μου πριν ξαναπέσω στη γη. Κι έβλεπα τόσην ώρα μέσα στ' άστρα, ώσπου άρχισαν να στάζουν επάνω μου κι αναταράχτηκα. Γύρισα σπίτι με το μυαλό γεμάτο άστρα κι ύστερα όλο ονειρευόμουν πως ήμουν ξαπλωμένος στα χόρτα και κοίταζα τ' άστρα.

Ήμουν πλούσιος κι ευτυχισμένος.

(μετάφραση από τα γερμανικά Γ.Π., εκδόσεις Ι. Βασιλείου, 1921)

Η απεικόνιση του χαμένου παραδείσου Το άλσος των ανθισμένων ροδακινιών (Μια κινέζικη ιστορία)

Στην περίοδο Τ'άι-γιουάν [326-97] της δυναστείας των Τσιν ζούσε στο Βου-λινγκ ένας ψαράς. Μια μέρα, καθώς κατέβαινε ένα ποτάμι, έχασε την αίσθηση της απόστασης που είχε διανύσει.

Ξαφνικά βρέθηκε σ' ένα άλσος από ανθισμένες ροδακινιές που εκτεινόταν εκατοντάδες μέτρα από τη μια και από την άλλη πλευρά του ποταμού. Δεν υπήρχε κανένα άλλο δέντρο ανάμεσά τους, παρά μόνο λουλούδια που ευωδιάζανε, λεπτά και ευχάριστα στο μάτι, κι ο αέρας ήταν γεμάτος από μια δυνατή μυρωδιά ανθισμένων ροδακινιών.

Ο ψαράς, θαμπωμένος, συνέχισε να περπατάει για ν' ανακαλύψει πού κατέληγε το άλσος. Κατέληγε σε μια πηγή, και τότε είδε μπροστά του ένα λόφο. Στην πλαγιά του λόφου υπήρχε ένα άνοιγμα που έμοιαζε να υπόσχεται μια ακτίνα φωτός. Ο ψαράς άφησε τη βάρκα του και μπήκε στο άνοιγμα. Ήταν τόσο στενό, που στην αρχή μόλις που μπορούσε να βαδίσει' αλλά όταν έκανε μερικές δεκάδες βήματα, βγήκε στο ανοιχτό φως της μέρας. Βρέθηκε μπροστά σε μια επίπεδη έκταση. Επιβλητικά κτήρια υψώνονταν ανάμεσα σε πλούσιους αγρούς και χαριτωμένες λίμνες, όλα περιστοιχισμένα από μουριές και ιτιές. Στενά δρομάκια οδηγούσαν παντού, και οι κότες και οι σκύλοι απ' το ένα κτήμα ακούγονταν στο άλλο. Άνθρωποι

πηγαινοέρχονταν και δούλευαν στους αγρούς. Και οι άντρες και οι γυναίκες ήταν ντυμένοι ακριβώς όπως οι άνθρωποι στον έξω κόσμο ασπρομάλληδες γέροι και σγουρόμαλλα παιδιά ήταν όλοι εύθυμοι και χαρωποί.

Μερικοί, βλέποντας τον ψαρά, σταματούσαν έκπληκτοι και τον ρωτούσαν από πού είχε έρθει. Αυτός τους είπε την ιστορία του. Τον προσκάλεσαν τότε στο σπίτι τους, όπου του βγάλανε κρασί και σφάξανε κότες για τη γιορτή. Όταν μαθεύτηκαν τα νέα του ερχομού του στο χωριό, όλοι ήρθαν να του κάνουνε ερωτήσεις. Αυτοί απ' τη μεριά τους του διηγήθηκαν πώς οι πρόγονοί τους, παρατώντας τα προβλήματα της εποχής των Τσιν, ήρθανε με τις γυναίκες τους και τους γείτονές τους σ' αυτό το απομονωμένο μέρος και δεν το άφησαν ποτέ πια. Από την εποχή εκείνη κόψανε κάθε σχέση με τον έξω κόσμο. Τον ρώτησαν σε ποια εποχή ζούσαν τώρα δεν είχανε ακούσει ποτέ για τον Χαν, ούτε για τους διαδόχους του, τους Βέι και τους Τσιν. Ο ψαράς απάντησε σ' όλες τις ερωτήσεις τους όσο καλύτερα μπορούσε, κι αυτοί αναστενάζανε και απορούσαν μ' όσα έλεγε. Τον καλέσανε όλοι σπίτι τους με τη σειρά, και όπου πήγαινε βάζανε μπροστά του φαΐ και κρασί. Δεν του πέρασε από το μυαλό η σκέψη να φύγει, παρά αφού πέρασαν αρκετές ημέρες.

«Μη μιλήσεις για μας στον έξω κόσμο», του είπαν. Αλλά όταν ξαναμπήκε στη βάρκα του και πήρε το δρόμο της επιστροφής, έβαλε σημάδια απ' όπου κι αν περνούσε και φτάνοντας στο διοικητήριο της επαρχίας ζήτησε ακρόαση από το διοικητή και του είπε όλα όσα είδε. Ο διοικητής έστειλε αμέσως αξιωματικούς να βρουν το μέρος μαζί με τον ψαρά. Αυτός έψαξε για τα σημάδια που είχε βάλει, αλλά μπερδεύτηκε και δε βρήκε πια το δρόμο.

Ο σοφός και ενάρετος ερημίτης Λιου Τσου-τσι άκουσε την ιστορία και ξεκίνησε χαρούμενος να βρει το μέρος. Αλλά δεν τα κατάφερε, και στο τέλος πέθανε άρρωστος. Από κείνο τον καιρό δεν υπήρξαν άλλοι «αναζητητές του περάσματος του ποταμού».

(Τ'ao Ch'ien, *Η πηγή των ανθισμένων ροδακινιών*, μετάφραση από τα αγγλικά Ξένη Σκαρτσή, περ. *Όστρακο*, τχ.4 (Ιούνιος 1987), σ. 12-13)

Ο συμβολισμός αυτής της απλής ιστορίας είναι αρκετά σύνθετος, όπως όλων των καλών ιστοριών: ταυτίζεται με την ανάμνηση του χαμένου παραδείσου που βρίσκεται κρυμμένη στο συλλογικό ασυνείδητο της ανθρωπότητας, και τη νοσταλγία του, του πλατωνικού παράδεισου που αντίκρισε η ψυχή πριν από την πτώση της στη γη. Η ανάκλησή του δεν μπορεί να επιτευχθεί με λογικές διαδικασίες. Ξυπνάει στα όνειρά μας, ή όταν ένα τυχαίο αλλά δυνατό ερέθισμα, όπως η ομορφιά της φύσης ή ο έρωτας, ξυπνήσουν την ανάμνησή του μέσα μας. Τότε νιώθουμε ένα συναίσθημα αγαλλίασης, αυτό που ο Σολωμός ονομάζει «ευτυχισμό» μέσα στη φύση. Και έχουμε την αόριστη αίσθηση ότι μας περιμένει να τον ξαναζήσουμε, κάπου στο τέρμα της διαδρομής.

Μακρινό απόγονο του παραμυθιού αποτελεί ο Χαμένος Ορίζων του Τζέιμς Χίλτον, όπου ο παραδείσιος άγνωστος τόπος είναι ένα παλιό μοναστήρι χαμένο σε μια απομονωμένη άγνωστη κοιλάδα στα βουνά του Θιβέτ. Η γαλήνη και η ευδαιμονία που επικρατούν στην κοιλάδα θυμίζουν την κινέζικη ιστορία, όπως και η παρατεταμένη μακροζωία των κατοίκων του μοναστηριού και η αδυναμία του κεντρικού ήρωα να το ξαναβρεί αφού το εγκαταλείψει. Αναζητήστε το. Νομίζω πως θα σας αρέσει.

Γιώργος Σαραντάρης

Στον ουρανό

Όταν εξετάσουμε καλά τον εαυτό μας, βλέπουμε πως είμαστε καμωμένοι από ουρανό. Είμαστε καμωμένοι και από γη, αλλά η γη ταξιδεύει μέσα μας, χωρίς να ρίχνει ρίζες, ενώ ο ουρανός μένει. (...)

14/3/4

*

Πάλι ο ουρανός σηκώνει εδώ την Πύλη
Πάλι σηκώνει τη σημαία
Εμείς μπαίνουμε χωρίς φόβο
Τα μάτια τα πουλιά μαζί μας μπαίνουν
Αστράφτει η πολιτεία αστράφτει ο νους μας
Η φαντασία τους κήπους πλημμυράει
Είναι παιδιά που στέκονται στις βρύσες
Κορυδαλλοί στους όρθρους ακουμπάνε
Στις λεμονιές άγγελοι χορτάτοι
Είναι αηδόνια που παντού ξυπνάνε
Φλογέρες παίζουν έντομα βουίζουν
Είναι τραγούδια η στάχτη των νεκρών
Και οι νεκροί κάπου αναγεννιούνται πάλι
Ολούθε μάς μαζεύει ο Θεός
Έχουμε χέρια καθαρά και πάμε

12/1/40

Προτάσεις ανάγνωσης

Στην έναρξη αυτής της ενότητας στο περιοδικό μας, περιλαμβάνεται πρώτα πρώτα Ο Βασίλης ο Αρβανίτης του Στρ. Μυριβήλη, μια κλασική ηρωική ιστορία, που δόθηκε ως ανάγνωσμα στα παιδιά στο πλαίσιο του μαθήματος της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Τα χαρακτηριστικά του κεντρικού ήρωα αναλύονται στην πρώτη ενότητα, που περιλαμβάνει τα χαρακτηριστικά του ήρωα. Εδώ αναλύονται από τη Δέσποινα τα θετικά στοιχεία του βιβλίου, που θα αποτελούσαν λόγο να το προτείνει ως ανάγνωσμα στα παιδιά της ηλικίας της.

Τα επόμενα τρία βιβλία αποτελούν προσωπικές επιλογές της Θάλειας από τον κύκλο των αναγνώσεών της. Είναι ενδιαφέρον ότι και τα βιβλία αυτά, γνωστά και αγαπητά σε παιδιά της ηλικίας της, είναι εύκολα αναγνωρίσιμες ηρωικές ιστορίες και τα ελκυστικά για τους νεαρούς αναγνώστες χαρακτηριστικά τους είναι η ιδιοτυπία του κεντρικού ήρωα που ακολουθεί κατά πόδας «Το ταξίδι του ήρωα» του J. Campbell.

Δέσποινα Ντζακώστα

Στράτη Μυριβήλη, *Ο Βασίλης ο Αρβανίτης* (πρώτη έκδοση 1943)

Το βιβλίο παρουσιάζει την ιστορία του Βασίλη του Αρβανίτη που εκτυλίσσεται σε ένα μικρό ορεινό χωριό στη Λέσβο κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας. Στο βιβλίο παρουσιάζεται ο Βασίλης ο Αρβανίτης με τα παλικάρια του σε διάφορες περιπέτειες. Διασκεδάζουν, χορεύουν αλλά και συνέχεια μάχονται και συγκρούονται με την τουρκική αστυνομία.

Ο Βασίλης ο Αρβανίτης είναι ένα βιβλίο με ύφος πολύ ζωντανό. Σε καθηλώνει γιατί είναι γεμάτο περιπέτειες. Ένα στοιχείο που ξεχωρίζει είναι η ζωντανή και παραστατική αφήγηση του συγγραφέα. Οι εικόνες που χρησιμοποιεί για να περιγράψει τα κατορθώματα του Βασίλη Αρβανίτη, τα επίθετα και οι έντονες περιγραφές των τοπίων και των ανθρώπων αλλά και των συναισθημάτων τους κάνουν το βιβλίο πολύ ενδιαφέρον για τον αναγνώστη, ο οποίος μπορεί διαβάζοντάς το να ταξιδέψει σε εκείνη την εποχή. Η νουβέλα είναι γραμμένη σε ύφος ποιητικό με επίθετα και περιγραφές που ταιριάζουν απόλυτα στον αρρενωπό χαρακτήρα του πρωταγωνιστή του έργου, και σε αρκετά σημεία χρησιμοποιεί τη διάλεκτο της Λέσβου.

Ένα άλλο στοιχείο, πολύ ενδιαφέρον, είναι το θέμα του. Η φτώχεια των ανθρώπων στο νησί, οι προκαταλήψεις για τις σχέσεις ανδρών και γυναικών, η παιδική εργασία και η τυραννική συμπεριφορά των αφεντικών απέναντι στους εργαζόμενους, όπως στο περιστατικό με τον

κρεοπώλη που κακοποιεί τον νεαρό βοηθό του, αλλά και η έλλειψη ελευθερίας των χωρικών και η αναγκαστική συνύπαρξή τους με τους Τούρκους περιγράφονται παραστατικά στο βιβλίο. Μέσα σ' αυτό παρουσιάζεται η ζωή των ανθρώπων σε μια άλλη εποχή πολύ διαφορετική από τη δική μας με διαφορετικό τρόπο σκέψης και διαφορετικά ήθη και έθιμα. Παράλληλα, ο Βασίλης παρουσιάζεται ως ηρωική μορφή. Πάλευε με το άδικο, απ' όπου και να προερχόταν, αν και πολλές φορές χρησιμοποιούσε ανορθόδοξες μεθόδους. Είναι το πρώτο παλικάρι του χωριού και ξεχωρίζει για τη γενναιότητα του. Καθώς διαβάζουμε το βιβλίο και τις περιπέτειες του Βασίλη, αναρωτιόμαστε και ανυπομονούμε για τη συνέχεια και για το τέλος που θα είναι απρόσμενο. Προσπαθούμε μέσα από τα διάφορα περιστατικά, όπως η λογομαχία που είχε με τον πατέρα του, ο φόνος του Τούρκου αστυνομικού αλλά και η νύχτα του Επιταφίου να καταλάβουμε την πολυπλοκότητα του χαρακτήρα του. Παρακολουθούμε με τα μάτια του συγγραφέα, ο οποίος έζησε εκείνη την εποχή τη ζωή, τις δυσκολίες αλλά και το πείσμα και την ανδρεία του κεντρικού ήρωα.

Μια χαρακτηριστική σκηνή του βιβλίου που σε κερδίζει ήδη από την αρχή του, είναι αυτή με το περιστέρι. Όταν ήταν μικρός ακόμη ο Βασίλης στο πατρικό του σπίτι είδε ένα περιστατικό. Ένα περιστέρι κυνηγημένο από ένα μεγαλύτερο πουλί και φοβισμένο όρμησε και χώθηκε σε μια τρύπα στις σκαλωσιές του σπιτιού για να γλιτώσει. Ήταν πολύ ψηλά κι ένας σκοτεινός κισσός σκέπαζε τον τοίχο και την τρύπα. Το περιστέρι, όση δύναμη κι αν έβαζε στα φτερά του δε μπορούσε να βγει. Εγκλωβίστηκε εκεί. Η οικογένεια του Βασίλη στενοχωρήθηκε πολύ, ο πατέρας του προσπάθησε να ξηλώσει τον κισσό σε εκείνη τη μεριά, αλλά μάταια. Άκουγαν κάθε βράδυ τον αγώνα του περιστεριού να απελευθερωθεί, το κλάμα του και την απελπισία του και ήξεραν ότι κάποια στιγμή θα πεθάνει από πείνα και δίψα, μόνο του και αβοήθητο σε εκείνη τη σκοτεινή φυλακή. Έτσι και έγινε.

Αυτό το απόσπασμα του βιβλίου μου φάνηκε εξαιρετικά ενδιαφέρον γιατί ακόμα και όταν μεγάλωσε ο Βασίλης ο Αρβανίτης ένιωθε μέσα του σαν εκείνο το κυνηγημένο περιστέρι που μάχεται για την ελευθερία του και τη ζωή του, όπως μας αναφέρεται στο απόσπασμα. Ο συγγραφέας επιλέγει να μας δείξει την ευαίσθητη πλευρά του χαρακτήρα του Βασίλη, ίσως επειδή θέλει να τονίσει ότι η αντρεία και η λεβεντιά δεν του στερούν το ανθρώπινο πρόσωπο και την ευαισθησία που μπορεί να εκδηλώσει με αφορμή συγκεκριμένα περιστατικά. Ο χαρακτήρας του βιβλίου έχει αναπτυγμένο του αίσθημα της δικαιοσύνης και γι' αυτό στενοχωριέται. Και ο ίδιος ο Βασίλης εκείνα τα σκοτεινά χρόνια που το νησί του ήταν υπό την τουρκική κυριαρχία δε συμβιβάστηκε και συνέχισε να παλεύει για την τιμή του και την περηφάνια του. Το περιστατικό που περιγράφεται είναι πολύ συγκινητικό. Ο συγγραφέας χρησιμοποιώντας αυτή την εικόνα ίσως προσπαθεί να παραλληλίσει τον αγώνα του περιστεριού με τον αγώνα του Βασίλη. Ο Βασίλης ο Αρβανίτης όπως και το περιστέρι δεν έπαψε να παλεύει μέχρι το τέλος για την επιβίωση, για την αξιοπρέπεια και την ελευθερία. Η ελευθερία αποτελεί ένα πολύτιμο αγαθό τόσο για τους λαούς όσο και για τον κάθε άνθρωπο ξεχωριστά. Όταν δεν υπάρχει ελευθερία, υπάρχει φόβος και σκοτάδι, θλίψη και απελπισία. Τα χρόνια που περιγράφονται στο βιβλίο του Στρατή Μυριβήλη ήταν δύσκολα και δεν πρέπει να τα ξεχνάμε.

Θάλεια Ξούρια

Leigh Bartugo, *Οι Γκρίσα – Σκιές και Οστά*, εκδόσεις Ψυχογιός, μετάφραση Ελένη Δασκαλάκη, εκδόσεις Ψυχογιός 2013, 366 σελίδες

Η Αλίνα Στάρκοφ ποτέ δεν ήταν ιδιαίτερα καλή σε κάτι. Όταν όμως το στρατιωτικό τάγμα που είναι τοποθετημένη ως χαρτογράφος δέχεται επίθεση στο Διάσελο, ένα μέρος όπου υπάρχει μόνο σκοτάδι και τρομαχτικά τέρατα, αποκαλύπτεται ότι διαθέτει μια εξαιρετική δύναμη: να καλεί το φως, μια δύναμη που μπορεί να ελευθερώσει τη χώρα της, τη Ράβκα. Χωρίζοντας τη χώρα στη μέση, το Διάσελο κάνει τη διοίκηση του κράτους πολύ δύσκολη, και δεν αφήνει καμία δίοδο επικοινωνίας της ανατολικής Ράβκα με τις πιο πλούσιες περιοχές. Ο μόνος τρόπος να πας από την μία πλευρά στην άλλη, χωρίς να περάσεις από το Διάσελο, είναι να πας από εχθρικά προς τη Ράβκα εδάφη.

Το νεαρό κορίτσι οδηγείται στο Μικρό Παλάτι για να εκπαιδευθεί με τους υπόλοιπους Γκρίσα, ανθρώπους με ξεχωριστές ικανότητες, όπως ο έλεγχος του ανέμου και της φωτιάς. Πηγαίνει εκεί με εντολή του Ντάρκλινγκ, ο οποίος μπορεί να καλεί τις σκιές, και που φαινομενικά την υποστηρίζει, αλλά αποδεικνύεται ότι στην πραγματικότητα θέλει να επικρατήσει το σκοτάδι που υπάρχει στο Διάσελο κι έτσι να γίνει πιο ισχυρός. Στο Μικρό Παλάτι ξεχωρίζει από την αρχή, λόγω της δύναμης της. Περνάει πολλές δυσκολίες μέχρι να μπορέσει να την θέσει υπό έλεγχο, αλλά όταν τα καταφέρνει είναι έτοιμη να καταστρέψει το Διάσελο. Έχοντας έρθει από ορφανοτροφείο και έχοντας δει τις κακουχίες που περνούν οι άνθρωποι, προσπαθεί να κάνει ό,τι μπορεί για να τους σώσει και να τους δώσει μια καλύτερη ζωή. Χωρίς να το καταλάβει, στα μάτια τους γίνεται μια άγια και ένα άτομο σχεδόν θεϊκό, στην ηλικία μόλις των 17 χρόνων. Όλοι την ξέρουν και τη θαυμάζουν. Ένα ολόκληρο βασίλειο στηρίζεται σ' αυτήν.

Ένα πάρα πολύ γνωστό βιβλίο και για καλό λόγο. Η συγγραφέας δημιουργεί έναν κόσμο με στοιχεία φανταστικά, χωρίς όμως να ξεχνάει και τα προβλήματα του αληθινού κόσμου. Δεν κρύβει τις ανισότητες, τη φτώχεια και την κακή διοίκηση, και την ανάγκη να βρεθεί λύση για αυτά. Το βιβλίο σου κρατάει το ενδιαφέρον και συνδέεται πολύ εύκολα με την πρωταγωνίστρια, αφού η αφήγηση είναι σε πρώτο πρόσωπο.

Nancy Springer, *Ενόλα Χόλμς: Η υπόθεση του χαμένου μαρκήσιου*,

μετάφραση Δημήτρης Μελικέρτης, εκδόσεις Ψυχογιός, Αθήνα 2021, 208 σελίδες

Η Ενόλα Χόλμς, η μικρή αδελφή του Σέρλοκ Χόλμς, πηγαίνει στο χαοτικό Λονδίνο, όταν η μητέρα της εξαφανίζεται, με σκοπό να τη βρει. Πολύ σύντομα όμως θα βρεθεί μπλεγμένη στην απαγωγή ενός νεαρού μαρκήσιου και καταδιώκεται από κακοποιούς. Μέσα σε όλο αυτό το χάος θα καταφέρει να αποκωδικοποιήσει τα μηνύματα που της άφησε η μητέρα της και να την βρει;

Ο τρόπος που η συγγραφέας χειρίζεται το θέμα της είναι εξαιρετικός. Καταφέρνει να δημιουργήσει αγωνία, περιγράφοντας με λεπτομέρειες τις περιπέτειες όπου μπλέκεται η Ενόλα. Συμπαθείς αμέσως την πρωταγωνίστρια, διότι το μεγαλύτερό της όπλο είναι το μυαλό της. Λύνει τους γρίφους που αντιμετωπίζει γρήγορα και αποτελεσματικά και βρίσκει τρόπο να ξεφύγει από τις δύσκολες καταστάσεις που αντιμετωπίζει. Αλλάζει συχνά μεταμφιέσεις για να μην την βρουν και η μία είναι πιο ευφάνταστη από την άλλη. Αν και έχει περίεργη καταγωγή, με δύο αδελφούς πολύ διάσημους, καταφέρνει να αποδείξει την αξία της ξανά και ξανά, κάνοντας πράγματα πιο έξυπνα από εκείνους. Τέλος, είναι πολύ μοναχική. Το όνομά της στα αγγλικά, αν διαβαστεί ανάποδα, σημαίνει 'μόνη' (Enola—>Alone). Ωστόσο, αν και στην αρχή του βιβλίου αυτό την ενοχλεί πάρα πολύ, το αποδέχεται και καταλαβαίνει ότι για να μεγαλώσει και να ωριμάσει θα πρέπει να φροντίσει μόνη της τον εαυτό της.

Ζωρζ Σαρή, *Νινέτ*, εκδόσεις Πατάκη, 410 σελίδες, 2012 (πρώτη έκδοση 1993), 410 σελίδες

Η Νινέτ είναι ένα ατίθασο κορίτσι από τη στιγμή που γεννιέται. Δεν συμμορφώνεται με τίποτα και σπάνια κάθεται ήσυχη. Μοιάζει να προσπαθεί συνεχώς να κάνει τη ζωή όλων δύσκολη. Ζει σε διάφορες πόλεις του κόσμου, στην Κωνσταντινούπολη, στην Οδησό, στην Αθήνα, στο Παρίσι και στο Σαιν Λουί της Σενεγάλης. Τι ψάχνει σε όλες αυτές τις πόλεις; Ποιο είναι το μυστικό της; Η ζωή της Νινέτ μοιάζει με όνειρο και η αφήγησή της με παραμύθι.

Μία πολύ καλή ιστορία για την ενηλικίωση και την αναζήτηση του εαυτού. Ο τρόπος που η συγγραφέας ενώνει το παρελθόν με το παρόν και τις αναμνήσεις με τα συναισθήματα σε κάνουν να νιώθεις πως είσαι μέσα σ' ένα παραμύθι. Αποδίδει πολύ ρεαλιστικά το ταξίδι που κάνει η ηρωίδα. Φεύγει από το σπίτι της και από την οικογένειά της για να φοιτήσει στο εξωτερικό. Όταν γυρίζει είναι καλύτερη, επειδή έχει πολλές γνώσεις και εμπειρίες και επειδή έχει ωριμάσει από το μικρό, ανυπάκουο κορίτσι που ήταν. Στο ταξίδι της έρχεται αντιμέτωπη με τον πραγματικό κόσμο και με τον ίδιο της τον εαυτό.

Συνεντεύξεις

Συνέντευξη της Εμμανουέλας Μαστοράκη με τον παππού της Μανώλη Μαστοράκη, για τους ήρωες των παιδικών του χρόνων

Εμμανουέλα: Όταν ήσουν μικρός είχες ένα πρόσωπο που θαύμαζες; Εάν ναι, πώς τον έλεγαν; Ήταν αληθινό πρόσωπο;

Μ. Μαστοράκης: Οι ήρωές μου ήταν οι κάτοικοι του χωριού μου που πολέμησαν το 1940. Το χωριό μου ήταν οι Μεσελέροι, βρίσκεται στο νομό Λασιθίου, στην Κρήτη. Δυστυχώς ναι, ήταν αληθινά πρόσωπα και κάποιοι δεν γύρισαν ποτέ.

Εμμανουέλα: Πες μου λίγα γι' αυτούς.

Μ. Μαστοράκης: Ήταν πατεράδες, σύζυγοι και γιοί που άφησαν πίσω τα σπίτια τους για να πολεμήσουν για την ελευθερία μας και να υπερασπιστούν τους αγαπημένους τους. Ήμουν πολύ μικρός για να θαυμάμαι τις σκηνές της αναχώρησής τους αλλά οι παππούδες μου μου μιλούσαν κάθε μέρα για αυτούς. Για την ακρίβεια όλο το χωριό μιλούσε για αυτούς για χρόνια. Μου είχε κάνει πολύ μεγάλη εντύπωση η σκηνή της αναχώρησής τους όπως μου την περιέγραφαν οι μεγαλύτεροι.

Κρατούσαν στα χέρια τους παλιά όπλα, ό,τι είχε ο καθένας, και έφευγαν για το άγνωστο τραγουδώντας. Αυτή η εικόνα που σχηματίστηκε στο μυαλό μου έμεινε για πάντα χαραγμένη μέσα μου. Όσους επέζησαν τους θαυμάμαι να επιστρέφουν μετά από δύο περίπου χρόνια στο χωριό και ακούγαμε πιά από τα δικά τους χείλη για τις κακουχίες που είχαν περάσει και τις σκληρές ιστορίες του πολέμου που άντεξαν.

Εμμανουέλα: Γιατί τους θαύμαζες; Ποια ανάγκη σου κάλυπταν;

Μ. Μαστοράκης: Όπως είπα παραπάνω, έμαθα να τους θαυμάζω μέσα από τις συνεχείς διηγήσεις και τον θαυμασμό των υπολοίπων. Τους φανταζόμουν με υπερφυσικές δυνάμεις. Με έκαναν να νιώθω ασφαλής. Με έμαθαν να είμαι δυνατός και να ενδιαφέρομαι για το κοινό καλό και την ασφάλεια της πατρίδας.

Εμμανουέλα: Επηρέασαν αυτοί οι ήρωές σου την συμπεριφορά σου;

Παππούς: Σίγουρα η εφηβεία μου επηρεάστηκε από αυτούς, όπως και η μεταγενέστερη ζωή μου. Δεν μπορώ να το πω με σιγουριά, αλλά νομίζω ότι δεν ήταν τυχαίο όταν πιά ως ενήλικας αποφάσισα να γίνω στρατιωτικός. Στην αρχή μπήκα στην σχολή Ικάρων θέλοντας να γίνω πιλότος. Η προσπάθειά μου ήταν τεράστια. Καταλαβαίνεις ότι εκείνη την εποχή δεν υπήρχαν φροντιστήρια, λυσάρια ή εξωτερική βοήθεια. Όταν τελείωσα το πρώτο έτος, διαπιστώθηκε σε

κάποιες ιατρικές εξετάσεις ότι δεν είχα την οξεία όραση που ζητούσαν στη Σχολή Ικάρων. Μου ανακοίνωσαν λοιπόν ότι δεν θα μπορούσα ποτέ να πετάξω. Η απογοήτευσή μου ήταν τεράστια. Μετά από λίγο καιρό πήρα μετάταξη στη σχολή Ευελπίδων.

Εμμανουέλα: Τώρα που σε βάζω να το ξανασκεφτείς έχεις ακόμα τους ίδιους ήρωες; Εάν όχι, γιατί; Απλώς επειδή απλώς μεγάλωσες;

Μ. Μαστοράκης: Μεγαλώνοντας και διαβάζοντας απέκτησα καινούριους ήρωες, κυρίως από την αρχαία Ελλάδα και τον Χριστιανισμό. Όμως ποτέ δεν έφυγαν από την καρδιά μου αυτοί οι άνθρωποι του χωριού για τους οποίους σου μίλησα παραπάνω.

Εμμανουέλα: Ευχαριστώ παππού!

Μ. Μαστοράκης: Να έχετε όλα τα παιδιά την ευχή μου, να σκέφτεστε την πατρίδα σας και να κυνηγήσετε τα όνειρά σας.

Συνέντευξη της Παναγιώτας Μπάρδη με τον παππού της, γλύπτη Γιάννη Μπάρδη Δέκα Ερωτήσεις για τη γλυπτική

Ο Ιωάννης Μπάρδης (1947 –) σπούδασε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας, στο εργαστήριο Χαλκοχυτικής με έπαινο, και στο εργαστήριο Μαρμάρου. Είναι μέλος του Εικαστικού Επιμελητηρίου Ελλάδας και μέλος του Δ.Σ. του Οργανισμού Συλλογικής Διαχείρισης Εικαστικών Τεχνών Ελλάδας. Έχει πραγματοποιήσει πολλές ατομικές και έχει συμμετάσχει σε πολλές ομαδικές εκθέσεις. Έργα του τιμήθηκαν με διάκριση στο διαγωνισμό «η Αρπαγή της Ευρώπης» το 2011 και στην Μπιενάλε του Πεκίνου το 2015, κ.ά.. Γλυπτά του κοσμούν πολλούς δημόσιους χώρους στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Παναγιώτα: Πώς αποφάσισες να ασχοληθείς με τη γλυπτική;

Ιω. Μπάρδης: Ήτανε μια έφεση που είχα από μικρό παιδί. Ό,τι μάρμαρο και πέτρα έβρισκα προσπαθούσα να χαράξω επάνω το νούμερο 38, το νούμερο του σπιτιού μου. Τα αποτελέσματα δεν έβγαιναν όπως τα ήθελα πάντα. Μια μέρα η δασκάλα στο σχολείο μάς έβαλε να ζωγραφίσουμε μια λάμπα πετρελαίου. Εγώ την τελείωσα σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα και η δασκάλα μου είπε πως θα γίνω είτε ζωγράφος είτε γλύπτης.

Παναγιώτα: Από πού παίρνεις την έμπνευση για τα έργα σου;

Ιω. Μπάρδης: Συνήθως από τον Όμηρο.

Παναγιώτα: Πες μου πέντε χαρακτηρισμούς για τα έργα σου.

Ιω. Μπάρδης: Κάλλος, ευαισθησία, ανθεκτικότητα στον χρόνο, οικονομική απολαβή και αποδοχή από το κοινό.

Παναγιώτα: Ποια είναι η αγαπημένη σου εμπειρία από τη γλυπτική;

Ιω. Μπάρδης: Η βράβευσή μου για την αρπαγή της Ευρώπης, στο άλσος Περιστερίου.

Παναγιώτα: Έχεις κάποια δυσάρεστη εμπειρία από την ενασχόλησή σου με τη γλυπτική τα τελευταία χρόνια;

Ιω. Μπάρδης: Η αλήθεια είναι ότι μια γενική δυσάρεστη εμπειρία είναι τα έξοδα που πληρώνω μόνος μου, και μέχρι να γίνει ένα έργο αποδεκτό περνάνε πολλοί μήνες ώστε να πάρει κάποιος το κέρδος του. Έχω χάσει πολλά λεφτά από αυτό.

Παναγιώτα: Πόσες ώρες σου παίρνει να φτιάξεις ένα μικρό γλυπτό;

Ιω. Μπάρδης: Ένα πολύ μικρό γλυπτό μπορείς να το τελειώσεις σε μια μέρα. Αλλά μπορεί να πάρει και 20 μέρες. Εξαρτάται από το θέμα και πόσο βαθιά το πας.

Παναγιώτα: Ποιο είναι το αγαπημένο σου έργο;

Ιω. Μπάρδης: Τα έργα μου τα αγαπάω όλα σαν παιδιά μου και δεν μπορώ να τα ξεχωρίσω, όμως τα έργα που αγαπάω πιο πολύ είναι τα ίδια παιδιά μου.

Παναγιώτα: Ποιο είναι το πιο πρόσφατο έργο σου;

Ιω. Μπάρδης: Το τελευταίο έργο που έκανα είναι η προτομή του Μίκη Θεοδωράκη.

Παναγιώτα: Για ποιο λόγο σου αρέσει η γλυπτική;

Ιω. Μπάρδης: Γιατί την σπούδασα, με αγάπησε και έχουμε ενωθεί. Μου αρέσει το τελικό αποτέλεσμα. Οπουδήποτε και να γίνει, με οποιαδήποτε τεχνική.

Παναγιώτα: Ποια συμβουλή θα έδινες σε κάποιον που θέλει να ασχοληθεί με την γλυπτική;

Ιω. Μπάρδης: Λίγοι καταφέρνουν να συνεχίσουν μετά την σχολή. Θέλει πολλή υπομονή και προσπάθεια...

Αργυρή Νικολοπούλου

ΚΑΘΕΤΑ

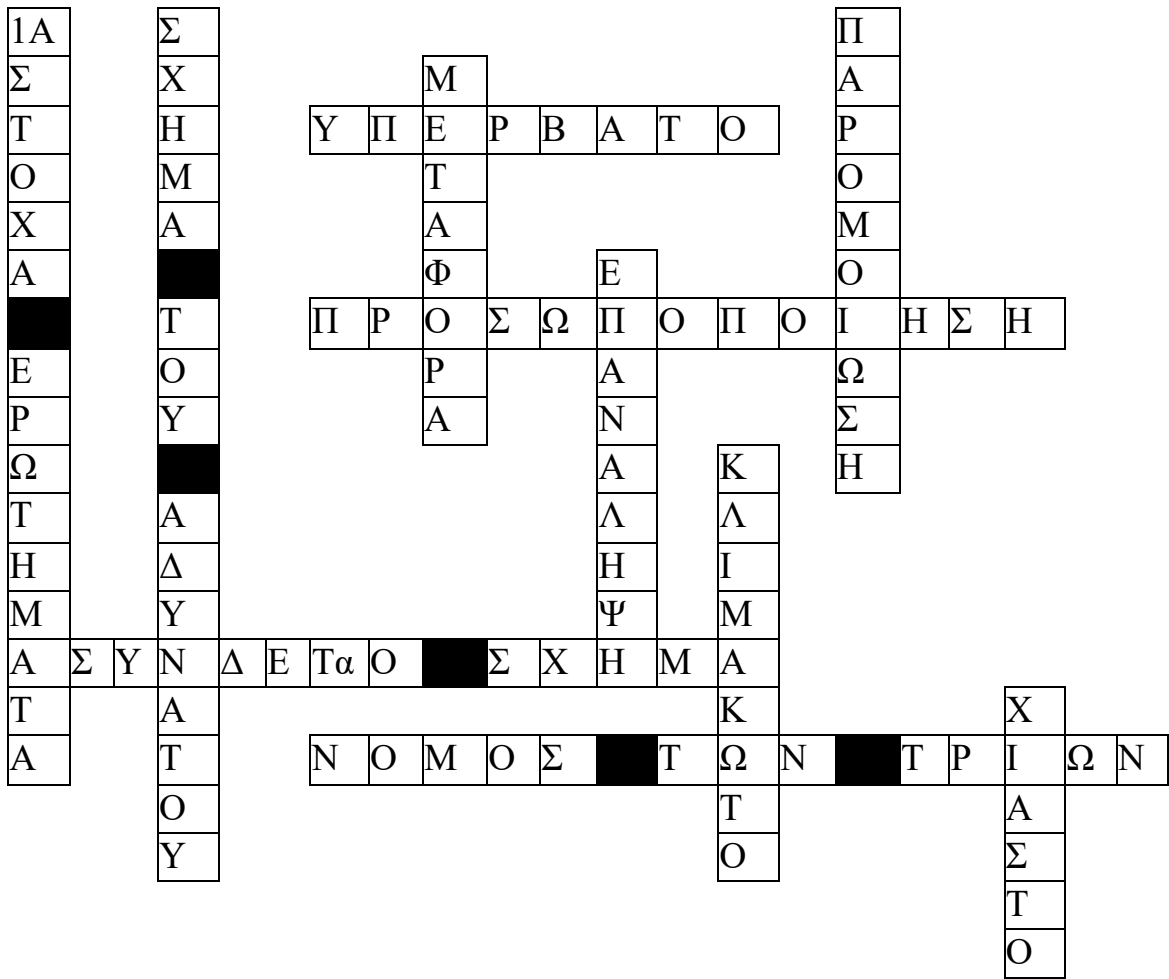
1. Μη κάποιο τάμα του έλειψε, μη του 'λειψ' εκατόμβη· (...)
Τάμα ποσώς δεν του 'λειψε, μήτ' εκατόμβη, αλλ' είναι/ ο ιερέας
αφορμή, που αψήφησ' ο Ατρείδης· / την κόρη δεν απόλυσε, τα λύτρα
δεν εδέχθη (...)
2. Αλλ' έναν λόγον θα σου ειπώ και ομόνω μέγαν όρκον·/ ναι, μα το
σκήπτρο τούτ' οπού κλαδί δεν έβγαζ' ή φύλλα,/ καθώς αφήκε τον
κορμόν στα όρη εκεί που εκόπη,/ και δεν θα αναχλωράνει, αφού τα
φύλλα και το φλούδι/ γύρω του ελέπισε ο χαλκός, και το φορούν στο
χέρι/ οι δικαιοκρίτες Αχαιοί τους νόμους να φυλάγουν,/ όπως τους
έδωκεν ο Ζεύς, και θα 'ναι μέγας όρκος·/Θ' αποζητήσουν οι Αχαιοί
μια μέρα τον Πηλείδη/ όλοι και συ περίλυπος την δύναμιν δεν θα'
χεις/ να τους βοηθείς, όταν πολλούς θα συρώσει χάμω η λόγχη/ του
ανθρωποφόνου Έκτορος και σε θα τρώγει ο πόνος,/ που αψήφησες
των Αχαιών τον πρώτον πολεμάρχον.
3. Στα αλογίσια πόδια του παίκτη Χρήστου Αρδίζογλου
4. (...)/ενώ συνάμα εχάριζε, λέγω εχάριζε,/ με την πράξη του αυτή/
μία ολοφώτεινη νύχτα Χριστουγέννων/ τους αστέγους της πλατείας
Ομονοίας.
5. Μπέρδευε τα μπούτια του, έφαγε τα μούτρα του, έχασε τη θέση
του στην εντεκάδα, την εκτίμηση των φιλάθλων κι έγινε περίγελος
της συνοικίας.
6. Χρυσόχυτος μου εφάνταζε καβάλα/ σαν τον Αϊ-Γιώργη, λίγο πιο
μικρός.¹
7. Το Σούλι κι αν προσκύνησε, κι αν τούρκεψεν η Κιάφα,
η Δέσπω αφέντες Λιάπηδες δεν έκαμε, δεν κάνει.

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. (...) Θεμιστοκλῆς ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγός ...
2. Όσοι το χάλκεον χέρι/ βαρύ του φόβου αισθάνονται, / ζυγόν
δουλείας ας έχωσι.²
3. Πάσχιζε στις προπονήσεις, παιδευόταν χρόνια, προσπάθησε σε
επίσημους και φιλικούς αγώνες δίχως αποτέλεσμα.
4. Και αφού τους σκύλους έπληξε και τα μουλάρια πρώτα,/ εις τους
ανθρώπους έριχνε τα πικροφόρα ακόντια/ αδιάκοπα.

1. Ζητάμε το σχήμα λόγου στην υπογραμμισμένη ονοματική φράση. Όμως
στην παρουσίαση του Τάκη Πλούμα συνυπάρχουν τρία σχήματα λόγου
συνολικά. Μπορείς να βρεις και τα άλλα δύο;
2. Πολύ συχνά συνυπάρχουν δύο ή και περισσότερα σχήματα λόγου στην
ίδια φράση ή πρόταση, όπως και εδώ. Μπορείς να βρεις ποιο είναι το άλλο
σχήμα λόγου, περά από το ζητούμενο στην υπογραμμισμένη φράση;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Το σταυρόλεξο με σχήματα λόγου ήταν μια ιδέα της Αργυρής, η οποία χρησιμοποίησε παραδείγματα από κείμενα της νε λογοτεχνία και της αε λογοτεχνίας και αε γλώσσας που είχαν διδαχθεί στην τάξη.

Τα παραδείγματα προέρχονται από τα κείμενα:

- ▶ Μιλτιάδη Μαλακάση, «Ο Τάκης Πλούμας»,
- ▶ Α. Κάλβου, «Εις Σάμον»,
- ▶ Δημήτρη Μίγγα, «Η τρίπλα των ονείρων» τα οποία περιλαμβάνονται στο διδακτικό εγχειρίδιο της ΝΕ Λογοτεχνίας της Β΄ Γυμνασίου του ΟΕΔΒ,
- ▶ το δημοτικό τραγούδι «Της Δέσπως» και
- ▶ το ποίημα του Γιώργου Μαρκόπουλου «Ωδή στον παίκτη της ΑΕΚ και της Εθνικής Χρήστο Αρδίζογλου»,
- ▶ ραψωδία Α της Ιλιάδας (Α51-53,66,94-96,66,234-245), στη μετάφραση του σχολικού βιβλίου και πάλι, και από το απόσπασμα του Θεμιστοκλή, του Πλουτάρχου, που βρίσκεται στο αντίστοιχο διδακτικό εγχειρίδιο της Β΄ Γυμνασίου.

-
1. χρυσόχυτος: μεταφορά: λίγο πιο μικρός: υπερβολή
 2. Το χάλκεον χέρι: μεταφορά